

1.2.6.4/M **Örökségvédelmi hatástanulmány IV. – Védettségek**

Írta: Borhy László, ELTE BTK, Ókori Régészeti Tszk. és Számadó Emese Klapka György Múzeum, Németh Iván – OetU Kft.
Szerkesztette és 2014-ben bővítette, aktualizálta: Németh Iván – OetU Kft.

Az örökségvédelmi hatástanulmányról szóló 4/2003. (II.20.) NKÖM rendelet előírásai alapján az 2008-2010-es rendezési terv felülvizsgálatkor készült hatástanulmány a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 66. § szerint 10 évig használható.

2014-ben az örökségvédelmi hatástanulmányról szóló, újabb 395/2012. (XII.20.) Korm. rendelet 1. melléklet tartalmi előírásai alapján átszerkesztjük, és a Megalapozó vizsgálatkor beszerzett adatok alapján frissítjük a meglévő tartalmat.

A helyi védelem alatt álló, vagy védelemre javasolt értékeket az építészeti örökség helyi védelmének szakmai szabályairól szóló 66/1999. (VIII. 13.) FVM rendeletnek megfelelően kategorizáltuk.

Felsoroljuk a védett természeti értékeket is, bár a rendelet a védettségek felsorolására vonatkozó tartalmi követelmények között ezeket nem említi, azonban nyilvánvalóan az örökségünk fontos részei.

A címlapon szereplő kép a Gerhát fazekas telep terrakotta fej lelete. A füzetben a forrásmegjelölés nélküli képek és ábrák saját felvételeink illetve ábráink.

A szövegben szereplő hivatkozások a „4.1 A terv készítéséhez felhasznált dokumentumok és források jegyzéke” című füzetben felsorolt címekre mutatnak.

A szövegben zöld betűkkel szedett részek a településrendezési elhatározásokat emelik ki.

Tartalomjegyzék

f) Védettségek.....	3
fa) régészeti örökség	5
fb) műemléki védelem(területi és egyedi)	43
fc) Helyi védelem.....	54
1. Helyi területi védelem	55
1.a Településszerkezet - városszerkezeti jelentőségű terület:	55
1.b Településkarakter - egységes koncepció alapján épült együttesek:.....	56
1.c Településkép - karakteres, értékes utcaképek:	60
1.d A település táji környezete	68
2. Helyi egyedi védelem.....	70
2.a Építmény	70
1.c Szobor, képzőművészeti alkotás, utcabútor - emlékművek, síremlékek:.....	97
1.d Egyedi tájérték.....	99
fd) Természetvédelem	106
g) Az örökségi értékek elemzése	109
h) Területhasználat és területi állapot a kulturális örökség összefüggésrendszerében.	110

f) Védettségek

A **védett régészeti örökség**et és **műemlékeket** a KÖH nyilvántartási irodájának 600/2141/1/2008 iktatószámú levelében kapott adatszolgáltatás alapján mutattuk be a hatástanulmány eredeti változatában. 2014-ben a Megalapozó vizsgálat készítésekor a Lechner Lajos Tudásközponttól (továbbiakban LLTK) kaptunk új adatszolgáltatást (LLTK/1096-2/2014). A 199/2014. (VIII.1.) Kormány rendelet értelmében a LLTK szerepét a Forster központ vette át; telefonon 2014.09.29-én kapott tájékoztatás szerint a lista nem változott.

Számadó Emese a komáromi Klapka György Múzeum vezetője, jelen hatástanulmány társszerzője a régészeti örökség vonatkozásában az előbbi, KÖH adatszolgáltatást hiányosnak találta és kiegészítette a saját - a földhivatali tulajdonlapokkal is összevetett nyilvántartásaival, illetve segített az időközben történt helyrajzi szám változások miatt már nem létező helyeket újraazonosítani. Az LLTK adatszolgáltatása a korábbihoz képest bővebb; - akár a hatástanulmány eredeti változata alapján - kiegészített nyilvántartás.

A komáromi erődrendszer **világörökségi várományos** együttes volt 2008-ban. Bár az előzetes vélemények miatt a kandidálást 2008-ban a közösen pályázó Magyarország és Szlovákia visszavonta, de a Világörökség Nemzeti Bizottsága továbbra is esélyesnek tartotta a pályázatot az anyag további kiegészítése esetén. A Nemzeti Bizottság javaslatára a pályázatot a Dél-Komáromi erődöket kezelő Erőd Kft.-től kaptuk meg, és szerepeltetjük a hatástanulmányban, illetve a szabályozási tervben.

2014-ben a Forster Központ által működtetett www.vilagorokség.hu honlapon ellenőriztük a világörökség védelmi javaslatokat. A magyar világörökség várományos területek között két komáromi vonatkozású terület van; a római limes magyarországi szakasza – a Ripa Pannonica és a Komárom / Komarnoi erődrendszer a Duna és a Vág folyók összefolyásánál.

A világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény szabályozta a világörökséggel kapcsolatos teendőket. Az UNESCO Magyar Nemzeti Bizottságáról szóló 17/2012. (II.16.) Korm. rendelet szabályozza a világörökséggel kapcsolatos javaslattevő, véleményező és döntés-előkészítő szerepű Világörökség Szakbizottság működését. A Világörökségi Titkárságnál telefonos érdeklődésre tájékoztattak, hogy egyik fenti helyszínnel sincs kezelési terve. Ennek hiányában a szabályozási tervben szereplő lehatárolások csak tervezetnek tekinthetők, illetve mivel a Ripa Pannonica komáromi szakaszáról még a fent említetthez hasonló, vázlatos kezelési javaslat sincs, így annak lehatárolását nem tartalmazza a terv; véleményünk szerint valószínűleg nem újabb helyszínek védelmére lesz szükség, hanem a meglévő, régészeti védelem

alatti területek a Ripa témának megfelelő tematikus keretbe foglalása. A Forster Központtól kapott tájékoztatás szerint (Wollák Katalin 2014.09.29.) a központ Világörökségi és Nemzetközi Főosztálya a felelős a világörökségi védettségek előkészítéséért; léteznek már előzetes lehatárolások, ezek megszerzése érdekében írásban kerestük meg a főosztályt.

A **helyi építészeti örökség**et a 2005. évi 41. (XII.15.) és 2007. évi 36. (XII.20.) Ök. rendeletek alapján mutatjuk be. A bemutatáskor az önkormányzati rendeletben szereplő besoroláson túl elsősorban az építészeti örökség helyi védelmének szakmai szabályairól szóló 66/1999. (VIII.13.) FVM rendelet szerinti védelmi kategóriákat használtuk. Az időközben műemlékké nyilvánított objektumokat (Gyürky kastély és Zichy magtár) a helyi építészeti örökség részeként már nem szerepeltetjük.

A táblákon zöld színnel szedett kiegészítések nem szerepelnek a fenti dokumentumokban, illetve a műemlékjegyzékben.

A VONATKOZÓ LEGFONTOSABB JOGSZABÁLYI RENDELKEZÉSEK:

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény (továbbiakban Köt.v.)

7. §

– 5. pont szerint: *Kulturális örökség elemei: a régészeti örökség, műemléki értékek*, valamint a kulturális javak.¹

– 22. pont szerint: **Régészeti örökség:** az emberi létnek a föld felszínén, a föld vagy a vizek felszíne alatt és a természetes vagy mesterséges üregekben 1711 előtt keletkezett érzékelhető jelentős nyoma (szerkezet, építmény, telep, maradvány, lelet, amelyek a régészeti örökség elemei), amelynek megőrzése, tanulmányozása segít megismerni az egyetemes kultúrát és rekonstruálni az ország és a nemzet történelmét, népünk eredetét és fejlődését igazolja, bemutatja, alátámasztja, és segít feltárni kapcsolatát természeti környezetével, továbbá amellyel kapcsolatos információszerezés fő forrásai a feltárás és egyéb kutatási módszerek.

– 10. pont szerint: **Műemléki érték:** minden olyan építmény, kert, temető vagy temetkezési hely, terület (illetve ezek maradványa), valamint azok rendeltetésszerűen összetartozó együttese, rendszere, amely hazánk múltja és a közösségi hovatartozás-tudat szempontjából kiemelkedő jelentőségű történeti, művészeti, tudományos és műszaki emlék, alkotórészeivel, tartozékaival és berendezési tárgyaival együtt.

– 8. pont szerint: **Műemlék:** olyan műemléki érték, amelyet jogszabállyal védetté nyilvánítottak.

– 17.pont szerint: **Régészeti érdekű terület:** valamennyi terület, termé-

¹ Az örökségvédelmi hatástanulmányról szóló 4/2003. (II.20.) NKÖM rendelet előírásai alapján a hatástanulmányban a régészeti örökségre és a műemléki értékekre vonatkozó védettségeket kell felsorolni.

szetes vagy mesterséges üreg és a vízmedrek azon része, amelyen, illetve amelyben **régészeti lelőhely előkerülése várható vagy feltételezhető.**

– 20. pont szerint: **Régészeti lelőhely:** nyilvántartásba vett, e törvény által *általános védelem alatt álló*, földrajzilag körülhatárolható terület, amelyen a régészeti örökség elemei történeti összefüggéseikben találhatók.

– 23.pont szerint: **Régészeti védőövezet:** a védetté nyilvánított régészeti lelőhely környezete, amely biztosítja annak fenntarthatóságát, megközelíthetőségét, tájképi védelmét.

– 26. pont szerint: **Védett örökségi elem:** az e törvény erejénél fogva általános védelem alatt álló, illetve miniszteri rendelettel vagy hatósági eljárás során védetté nyilvánított kulturális örökségi elem.

A RÉGÉSZETI ÖRÖKSÉG VÉDELME

7/A. § A régészeti örökség védelme kiterjed a régészeti örökség felkutatására, értékelésére, számbavételére, nyilvántartására, megőrzésére, a régészeti lelőhelyek védetté nyilvánítására.

11. § szerint:

A **régészeti lelőhelyek** e törvény erejénél fogva **általános védelem** alatt állnak.

12. § szerint:

Az ország kiemelkedő történeti és kulturális jelentőségű régészeti lelőhelyeit jogszabályban kell védetté nyilvánítani.

13. §

(3) szerint: A védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeket **kiemelten vagy fokozottan védett** régészeti lelőhely kategóriába kell sorolni.

(4) szerint: **Kiemelten védett** az a lelőhely, mely kivételes tudományos jelentőséggel, és nemzetközi vagy országos szempontból kiemelkedő fontossággal bír. **Fokozottan védett** az a régészeti lelőhely, melynek tudományos jelentősége megállapítható, és egy nagyobb tájegységre nézve kiemelkedő fontossággal bír.

15. §

(1) A régészeti lelőhelyeket a hatóság javaslatára a miniszter ... rendeletben nyilvánítja védetté.

22. § (1) A régészeti lelőhelynek a beruházással kapcsolatos földmunkával érintett részén a (2) bekezdésben meghatározott, az örökségvédelmi hatóság által előírt módszerekkel **megelőző régészeti feltárást** kell végezni.

MŰEMLEKVÉDELME

29. § (3) A védelem alá vonni tervezett **műemléki jelentőségű területen, műemléki környezetben és történeti táj** területén álló ingatlanok, valamint **műemlék** ingatlanok tulajdonosait és a kormányrendeletben meghatározott egyéb érintett személyeket és szervezeteket kormány-

rendeletben meghatározott módon értesíteni kell a védetté nyilvánítási eljárás megkezdéséről.

32. § A műemléki értékeket a **miniszter rendeletben** nyilvánítja védetté. A rendeletnek tartalmaznia kell:

- a) a védetté nyilvánítás tényét,
- b) a védetté nyilvánított műemléki értékeket, a védelem célját,
- c) a védelem fajtáját (műemlék, védett műemléki terület),
- d) az egyedileg védett ingatlanra (ingatlanrészre) vonatkozó, elővásárlási joggal kapcsolatos rendelkezést,
- e) a műemléknek a műemlékvédelmi bírság szerinti számítási kategóriájába sorolását,
- f) a műemlék ingatlan (ingatlanrész) és a műemléki terület meghatározását, az azonosításához szükséges helyrajzi adatokkal.

A Műemlékvédelem sajátos tárgyai:

- Történeti kertek
- Temetők és temetkezési emlékhelyek
- Műemléki területek

38. § **Történeti tájként** kell műemléki védelemben részesíteni az ember és a természet együttes munkájának eredményeként létrejött olyan kulturális (történeti, műemléki, művészeti, tudományos, műszaki stb.) szempontból jelentős, részlegesen beépített területet, amely jellegzetessége, egységessége révén topográfiaileg körülhatárolható egységet alkot.

39. § (1) **Műemléki jelentőségű területként** kell védeni a település azon részét, amelynek jellegzetes szerkezete, beépítésének módja, összképe, a tájjal való kapcsolata, terei és utcaképei, építményeinek együttese összefüggő rendszert alkotva történelmi jelentőségű és ezért műemléki védelemre érdemes.

(2) A védetté nyilvánított műemlék **kormányrendeletben**² meghatározott környezete **műemléki környezetnek** minősül.

(3) Ha a helyi építési szabályzattal érintett terület utóbb válik műemléki jelentőségű területté vagy műemléki környezetté, úgy a védettséget kihirdető miniszteri rendelet hatálybalépésétől számított 6 hónapon belül a helyi építési szabályzatban a védettség tartalmának megfelelő változtatásokat át kell vezetni.³

² Jogalkotási hiba; a védetté nyilvánítással magasabb rendű jogszabályban kell meghatározni a műemléki környezetet!

³ A törvény 2014.03.15-től hatályos változatában már hatályon kívül lett helyezve a korábbi 40. §, amely szerint a műemlékkel és műemléki jelentőségű területtel szomszédos ingatlanok műemléki környezetnek minősültek. **A hatályos szabályozási tervben még a korábbi 40. §-nak megfelelően szerepelnek a műemléki környezetek; korrigálni kell az új tervben a hatályos előírásnak megfelelően.**

A **természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény** szerint:

- A településrendezési terv tartalmazza a tervezési területen található **egyedi tájértékek** felsorolását. [6. § (5)] Az egyedi tájértékek megállapítása és nyilvántartásba vétele a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv (a továbbiakban: igazgatóság) feladata. [6. § (4)]
- a **védett természeti területeket és értékeket** - a védelem kiterjedtségének, céljának, hazai és nemzetközi jelentőségének megfelelően - a következőképpen lehet csoportosítani⁴:

A.) Országos jelentőségű védett természeti területek és értékek

1. Egyedi jogszabállyal védett természeti területek: [28. § (1)]
nemzeti park,
tájvédelmi körzet,
természetvédelmi terület,
természeti emlék.

2. Egyedi jogszabállyal védett természeti értékek:
ásványok, ásványtársulások, ősmaradványok,
mesterséges üregek.

3. A törvény erejénél fogva ("ex lege") védett természeti területek:

a.) természetvédelmi területnek minősül valamennyi
láp,
szikes tó;

b.) természeti emlékeknek minősül valamennyi
kunhalom,
földvár,
forrás,
víznyelő.

4. A törvény erejénél fogva ("ex lege") védett természeti értékek:
barlangok.

B.) Helyi jelentőségű védett természeti területek

természetvédelmi terület
természeti emlék

fa) régészeti örökség

A Kötv. előírásai szerint a régészeti örökség helyszínei vagy **régészeti érdekű területek** (potenciális lelőhelyek), vagy **régészeti lelőhelyek**. A hatóság által nyilvántartott lelőhelyek **általános védelem** alatt állnak. A miniszteri rende-

letben védetté nyilvánított lelőhelyek **fokozott**, vagy **kiemelt védelem** alatt állhatnak.

A felsorolásban a régészeti érdekű területeket - az örökségvédelmi hatástanulmány eredeti változatának megfelelően - településrészenként és koronként csoportosítottuk, míg az állami nyilvántartásban szereplő lelőhelyeket a nyilvántartás sorrendje szerint.

A Lechner Lajos Tudásközpont **2014-es** hivatalos **adatszolgáltatása** nem teljesen a Kötv. terminusait használja; a dr. Ujj Boglárkával és Csákvári Ritával 2014.06.12-én folytatott telefonos egyeztetés szerint a "szakmai" és "nyilvántartott" kifejezés alatt egyaránt az "általános védelem" alatti területeket értjük.

Az örökségvédelmi hatástanulmány régész szerzői a korábbi KÖH adatszolgáltatástól eltérő helyeket is megjelöltek. **(zöld hrsz)** Mivel ők több mint egy évtizede foglalkoznak Komárom régészeti örökségével, így javasoljuk a KÖH nyilvántartásait a javaslatuk alapján kiegészíteni. A már nem létező hrsz-okat áthúztuk. A 2014-es adatszolgáltatás a korábbinál sokkal több helyrajzi számot sorol fel lelőhelyenként; **a szabályozási tervbe ezeket a változásokat is át kell vezetni.**

Az önkormányzat korábbi döntései alapján védelemre kijelölt területeket régészeti érdekű területként jelöljük és ilyenek a régészeti védőövezeteket is, vagy egy-egy lelőhely feltételezett nagyobb kiterjedését. Hasonlóképpen így jelöljük a légi régészet által jelzett feltételezett lelőhelyeket is.

Problémát okoz, hogy a különböző nyilvántartások eltérő helyrajzi számokat tartalmaznak az időközben történt telekalakítások miatt. Egy-egy nagyobb területen belül – valószínűleg hasonló okok miatt értelmetlennek tűnő nem védett területek vannak; ilyen esetben védelemre javasolt ingatlanként feltüntetjük ezeket az ingatlanokat is. **(bordó hrsz)**

Bizonytalanságot jelent az is, hogy **egyetlen védetté nyilvánító miniszteri rendeletet sem találtunk**, így a Kötv. előírásaihoz képest a jelenlegi besorolások jogalapja bizonytalan, ennek a jogbizonytalanságnak a csökkentésére a „tervezett kiemelten, vagy fokozottan védett” kategóriákat használunk.

A régészeti örökség védelme érdekében célszerű lenne a jogszabályban egyértelműbbé tenni a védelem következményeit. (A Kötv. védelmi rendelkezéseit a 22.§ (1) relativizálja. Nem egyértelmű, hogy milyen következményekkel jár a régészeti érdekű terület kijelölése a lelőhelyekhez képest.

A védett helyek részletes leírása a hatástanulmány második kötetében van, amit a besorolás változásai miatt szintén át kell dolgozni.

⁴ Forrás: <http://www.termeszetvedelem.hu/a-vedett-termeszeti-teruletek-es-ertekek-csoportositasa>

RÉGÉSZETI ÉRDEKŰ TERÜLETEK**Koppánymonostor****1. Limes út**

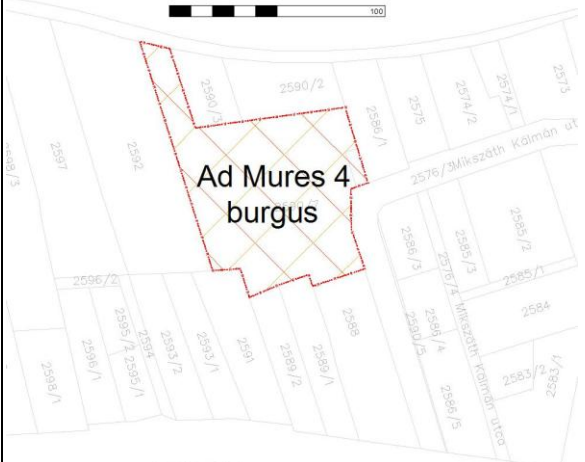
Lelőhely	Száma:	Neve:	limes út	
	Azonosító:		védettségi kategória:	Régészeti érdekű
			Bírság kategória:	
Címe:				
hrsz (1992)		hrsz (2008)	hrsz (2014)	
		3111; 7103/2; 7125; 7126/10-12; 7128/8-10		
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:				
Indoklás:		Régészeti topográfiai és történeti térképek alapján feltételezhetően a limes út a térképen jelölt helyen haladt.		
Helyszínrajz, fénykép:				
				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:				
Építési munkavégzés esetén régészeti felügyelet és lelet előkerülése esetén megelőző feltárás				
Kutatottság:				

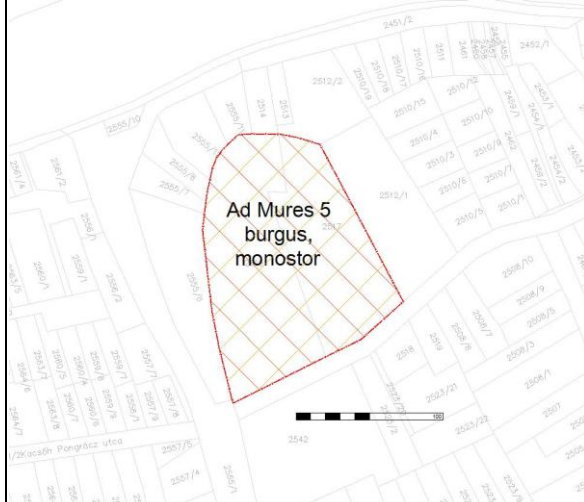
2. Római kori őrtornyok

Lelőhely	Száma:	Neve:	Ad Mures 1. őrtorony	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	Régészeti érdekű
			Bírság kategória:	
Címe:	Levél u. 13. (?)			
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)
2797/3 (?)		2796/5 (?)		
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:				
Indoklás:		1901-ben 9,55x9,55 m külső méretű Valentinianus kori őrtornyot tártak fel. A torony falait a tulajdonos kiszedte.		
Helyszínrajz, fénykép:				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:				
Az őrtorony korábban feltételezett helyén történt építkezés során semmit nem találtak, ezért a szakirodalom és az ortofotó összevetésével valószínűsítjük, hogy az őrtorony Komárom közigazgatási határán kívül, Ácson van. Végleges álláspontot részletesebb helyszíni vizsgálatok eredményeképpen lehet kialakítani.				
Kutatottság: Milch Ármin 1902				

Lelőhely	Száma:	Neve:	Ad Mures 2. őrtorony
	Azonosító:		A védettség fokozata:
			Bírság kategória:
Címe:	Szunyogvár,		
hrsz (1992)	hrsz (2008)	hrsz (2014)	
	2672/2 (?)		
Régészeti védőövezet:			
Védettség elrendelése:			
Indoklás:			
Helyszínrajz, fénykép:			
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:			
Kutatottság:			

Lelőhely	Száma:	Neve:	Ad Mures 3. őrtorony	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	Régészeti érdekű
			Bírság kategória:	
Címe:				
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)	
	2606/1 2; 2607 2608/8 - /11(?)			
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:				
Indoklás:				
Helyszínrajz, fénykép:				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat: Feltételeztem a Csónak köztől nyugatra, a Koppány vezér út északi felén állt. Harsányi József telkén. területet (Visy 2000) fényképe alapján próbáltuk azonosítani. Kutatottság:				

Lelőhely	Száma:	Neve:	Ad Mures 4. Őrtorony	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	Régészeti érdekű
			Bírság kategória:	
Címe:				
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)	
	2590/7 (?)			
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:				
Indoklás:				
Helyszínrajz, fénykép:				
				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:				
Kutatottság:				

Lelőhely	Száma:	Neve:	Ad Mures 5. Őrtorony	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	Régészeti érdekű
			Bírság kategória:	
Címe:				
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)	
	2515, 2517 (?)			
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:				
Indoklás:				
Helyszínrajz, fénykép:				
				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:				
Kutatottság: Milch 1901				

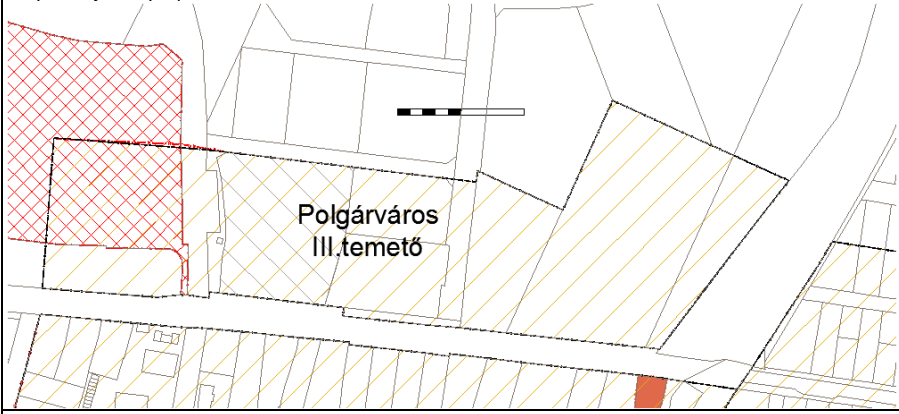
3. Középkori bencés monostor

Lelőhely	Száma:	Neve:	Középkori bencés monostor	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	Régészeti érdekű
			Bírság kategória:	
Címe:				
hrsz (1992)		hrsz (2008)	hrsz (2014)	
		2515, 2517		
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:				
Indoklás:		Koppán nemzetség által a 12. században alapított bencés monostor. A monostort 1529-ben a törökök pusztították el, nem települt újra.		
Helyszínrajz, fénykép: lásd Ad Mures 5.				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat: A vízmű építésekor végzet régészeti megfigyelések során a monostorhoz tartozó kőfalak kerültek elő. Mindenfajta földmunka előtt próbafeltárást kell végezni.				
Kutatottság: Bíró, publikálatlan				

Belváros (egykori Új-Szőny)**1. Őskori temető**

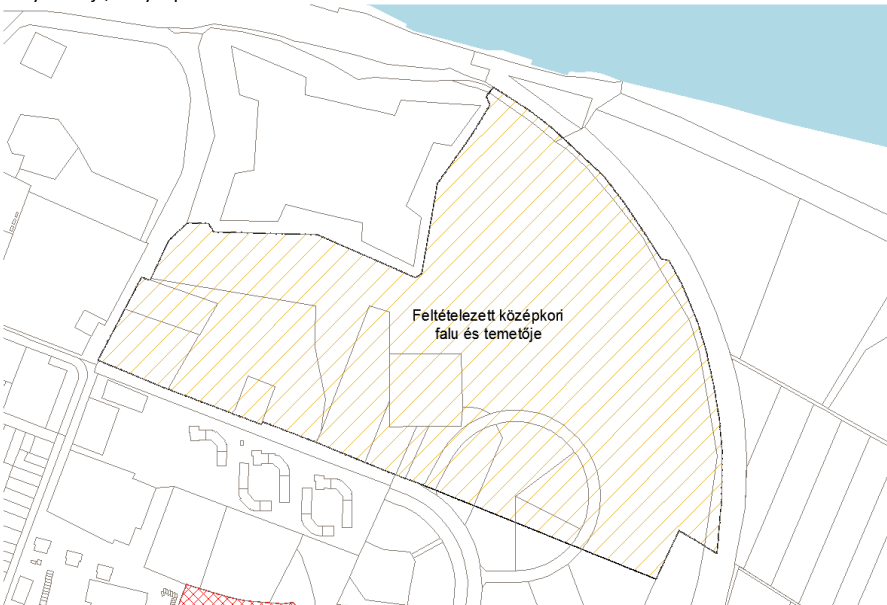
Lelőhely	Száma:		Neve:	Őskori temető	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	Régészeti érdekű	
			Bírság kategória:		
Címe:	Gyár utca délkeleti része				
hrsz (1992)			hrsz (2008)		hrsz (2014)
			...		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:			2006-os bejelentéssel a terület meg nem nevezhető részén leletet jelentettek		
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat: A bejelentés szerinti lelőhely tágabb környezetében jelöltük ki a régészeti érdekű területet.					
Kutatottság:					

2. Limes-út és környéke

Lelőhely	Száma:	Neve:	Polgárváros III. temető	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	Régészeti érdekű terület Tervezett lelőhely
			Bírság kategória:	
Címe:				
hrsz (1992)	hrsz (2008)	hrsz (2014)		
	...			
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:				
Indoklás:	Barkóczy topográfia			
Helyszínrajz, fénykép:				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:				
Kutatottság: Terepbejárás: Borhy - Számadó, 2005 Ásatás: Borhy - Számadó 2009. június 24 – július 22.				

Lelőhely	Száma:	Neve:	Polgárváros II. temető	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	Régészeti érdekű terület Tervezett lelőhely
			Bírság kategória:	
Címe:				
hrsz (1992)	hrsz (2008)	hrsz (2014)		
	...			
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:				
Indoklás:	Barkóczy topográfia			
Helyszínrajz, fénykép:				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:				
Kutatottság:				

3. Feltételezett középkori falu és temetője, a Csillagerőd környékén

Lelőhely	Száma:	Neve:	Révkomárom falu és temető	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	Régészeti érdekű
			Bírság kategória:	
Címe:				
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)	
	...			
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:				
Indoklás:				
Helyszínrajz, fénykép:				
				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat: A Csillagerőd környéki terület a Csillagerőd miatt mint tervezett világörökségi terület műemléki védelemre javasolt.				
Kutatottság:				

Nagyherkálypuszta (külterület)**1. Római kori temető**

Lelőhely	Száma:	Neve:	Nagyherkályi út, római kori szarkofág	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	Régészeti érdekű
			Bírság kategória:	
Címe:				
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)	
	...			
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:				
Indoklás:				
Helyszínrajz, fénykép:				
				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:				
Kutatottság:				

2. Római kori menettáborok

Szőny

1. Óskori temető

Lelőhely	Száma:	Neve:	nagymagtár melletti lelőhely	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	régészeti érdekű terület
			Bírság kategória:	tervezett régészeti lelőhely
Címe:				
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)
		4825		
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:				
Indoklás:		őskori temető Dunántúli Mészbetétes Edények kultúrája		
Helyszínrajz, fénykép:				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:				
Kutatottság: 1969: Vékony Gábor, Bíró Endre				

2. Limes-út és környéke (római kor)

Lelőhely	Száma:		Neve:	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	Régészeti érdekű
			Bírság kategória:	
Címe:				
hrsz (1992)			hrsz (2008)	hrsz (2014)
			...4001/2-4, 6-10; 4002/2-4; 5411/1-3	
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:				
Indoklás:				
Helyszínrajz, fénykép:				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:				
Kutatottság:				

3. Római kori Brigetio településrészei**3.1 Castrum**

Az 540 x 430 m alapterületű, kettős árokkal körülvett tábor szabályos téglalap alakú volt, fala kb. 180 cm vastagságú. Berkovics ábrázolása szerint kiugró oldaltornyai és kisméretű, félköríves saroktornyai voltak. A *porta decumana* (déli, katonavárosba vezető kapuja) kétnyílású volt, amelyet az ásatások mellett egy építési felirat is bizonyít. A *porta principalis sinistra* és *porta principalis dextra* – mivel az Aquincum-Vindobona közti szárazföldi főközlekedési útvonal haladt rajtuk keresztül – kétnyílású lehetett. A *porta praetoria* – az ellenség felé nyíló, nyilvánvalóan stratégiai okokból – azonban csak egynyílású volt.

A tábor belső szerkezetéről sajnos csak keveset tudunk. A korábbi kutatások során közepéből faszerkezetű, a dk-i sarkából kőből épített kaszárnyaépületek kerültek elő, a déli felébből pedig egy falfestményekkel gazdagon díszített padlófűtéses épület. Ismerjük a *praetoriumot* és a tábori *fabricát*, valamint kenyérsütő kemencék is napvilágra kerültek. *Iuppiternek*, *lunonak* és *Minervának* a tábor területéről előkerült ember nagyságú ülő szobrai valószínűleg a tábori *capitolium* kultuszszobrai lehettek. Az 1962-ben előkerült *Iuppiter* szobor a tatai múzeum állandó kiállításán látható. (Barkóczi 1951)

Lelőhely	Száma:	Neve:	nyugati táborkapu	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	?
			Bírság kategória:	
Címe:	MOL-lakótelep DNY-sarka, Petőfi út és járda között az út telkén			
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)	
	5411/1			
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:				
Indoklás:				
Helyszínrajz, fénykép:				
				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:				
Észak-déli irányú kőfal, feltehetően a tábor nyugati kapujának a része				
Kutatottság: 1999 (KGYM Adattára: 3-99)				

3.2 Canabe

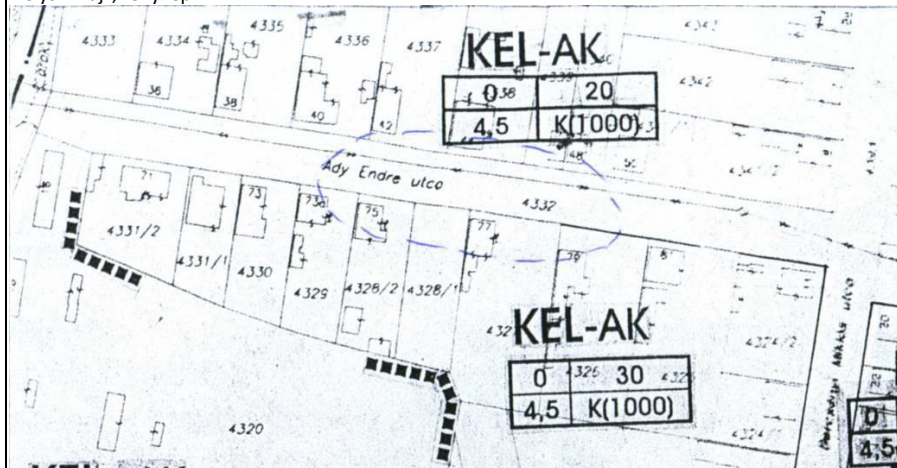
Lelőhely	Száma:		Neve:	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	Régészeti érdekű
			Bírság kategória:	
Címe:				
hrsz (1992)			hrsz (2008)	hrsz (2014)
			12/587	
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:				
Indoklás:			3 db ÉNY-DK irányú téglasír, 1m-1,5m mélyen, bolygatott	
Helyszínrajz, fénykép:				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:				
Kutatottság: 1997-ben végzett leletmentés (KGYM Adattár: 8-97)				

3.3 Polgárváros

Lelőhely	Száma:	Neve:	egyéb polgárvárosi lelőhelyek	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	Régészeti érdekű
			Bírság kategória:	
Címe:	Nádor utca – Vásártér utca – Virág utca – Szőnyi út által lehatárolt terület			
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:		2006/25. számú (IX.22.) önkormányzati rendelet		
Indoklás:				
Helyszínrajz, fénykép:				
				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:				
Kutatottság: tulajdonosok elmondása, leletmentések (Kisné-Petény, 1989), régészeti megfigyelések és a régészeti célú légi felvételek (Visy 2000)				

Lelőhely	Száma:		Neve:	polgárvárosi amphitheatrum (polgárváros régészeti érdekű terület része)	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	Régészeti érdekű	
			Bírság kategória:		
Címe:	Ady Endre 73/A-79., ill. 40- és 50.				
hrsz (1992)			hrsz (2008)		hrsz (2014)
			4326, 4327, 4328/1-2, 4329, 4332, 4336, 4337, 4338, 4339		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					

Helyszínrajz, fénykép:

Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:

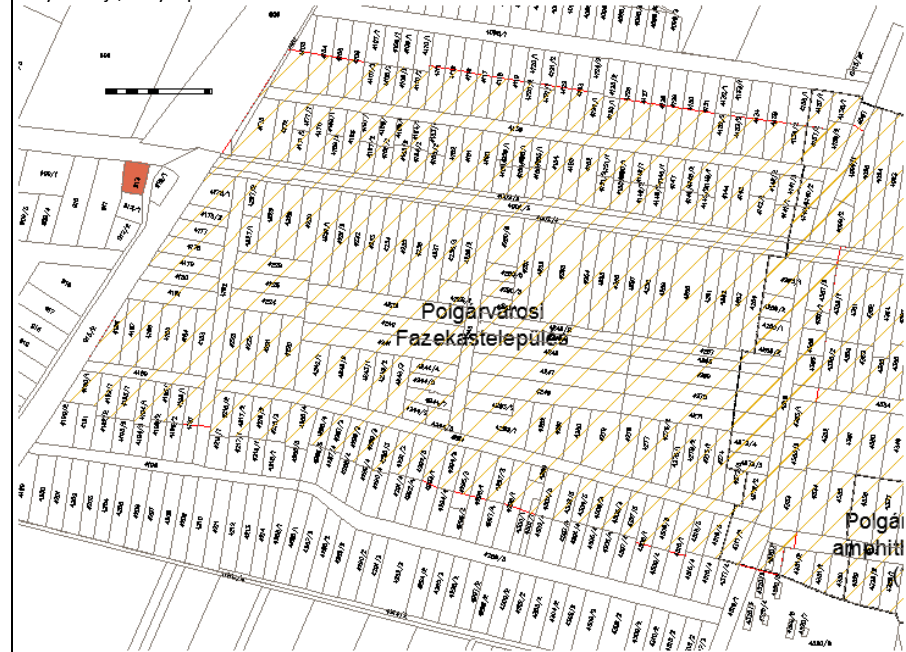
Az út déli oldalán talált feliratos kő alapján ez a brigetói Római Birodalom egyik utolsó, új építésű amphitheatrumsa lehetett (Borhy 2009)

Kutatottság: Fok utcában 2008-ban településnyomokat figyeltek meg. (KGYM Adattára: 41-2008), az 1989. évi csatornázás során falak, és kerámiatörödékek kerültek felszínre (Kisné-Petény, 1989 – KDM Adattára)

4. Egyéb római kori lelőhelyek

Lelőhely	Száma:		Neve:	Polgárvárosi fazekas település	
	Azonosító:		A védettség fokozata:		Régészeti érdekű
			Bírság kategória:		
Címe:	Fok utca - Nádor utca - Ady Endre utca - Komárom-Székesfehérvár vasútvonal által lehatárolt területet, beleértve az utcák külső oldalán húzódó telkeket is.				
hrsz (1992)			hrsz (2008)		hrsz (2014)
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:			2006/25. számú (IX.22.) önkormányzati rendelet		
Indoklás:					

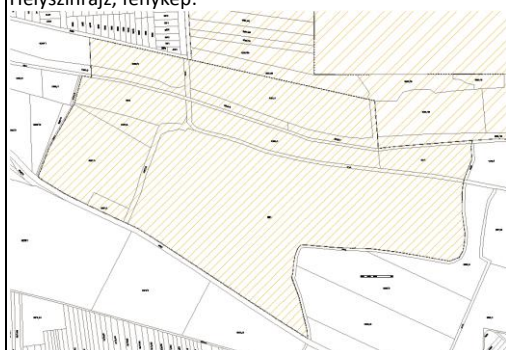
Helyszínrajz, fénykép:

Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:

Kutatottság: Barkóczy László topográfiája, a tulajdonosok elmondása, a leletmentések (Kisné-Petény, 1989 – KDM Adattára), régészeti megfigyelések alapján

Lelőhely	Száma:		Neve:	Katonaváros, Járóka temető	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	Régészeti érdekű	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:	2006/25. (IX.22.) Ökr.				
Indoklás:	Járóka temető; magtár mellett 99 db 2.,3. századi római sír				
Helyszínrajz, fénykép: 					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat: A korábbi lehatárolást kiegészítjük a Barkóczy 1951 leírás szerint a Járóka temető teljes területének lehatárolásával					
Kutatottság: Barkóczy 1951; KGYM Adattára 7-2007; KDM Adattár: 133-77; Borhy 2006, Kat. 87.; KGYM AD: 4-93; Borhy 2006, Kat. 107-109.					

Lelőhely	Száma:		Neve:	Villanegyed a katonavároستól délre, a Szőny-Füzitői csatorna mindkét oldalán	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	Régészeti érdekű	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép: 					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					

5. Népvándorlaskor

Lelőhely	Száma:	Neve:	Szőnyi népvándorlás kori leletek	
	Azonosító:		A védettség fokozata:	Régészeti érdekű
			Bírság kategória:	
Címe:				
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:				
Indoklás:		5-6. századból származó, nagy valószínűséggel svéb és langobard sírleletek (Kiss 1981)		
Helyszínrajz, fénykép:				
				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:				
Kutatottság: Tussla Tivadar gyűjtése, illetve a 1883-84-es vasútépítéskor előkerült leletek				

LELŐHELYEK

(A dr. Ujj Boglárkával és Csákvári Ritával 2014.06.12-én folytatott telefonos egyeztetés szerint a "szakmai" és "nyilvántartott" kifejezés alatt egyaránt az "általános védelem" alatti területeket értjük.)

(32/2014. (IV. 14.) BM rendelet egyes régészeti lelőhelyek védetté nyilvánításáról, valamint a régészeti lelőhely és a műemléki érték védetté nyilvánításáról, nyilvántartásáról és a régészeti feltárás részletes szabályairól szóló 80/2012. (XII. 28.) BM rendelet módosításáról)

2. § (1) Védett régészeti lelőhellyé nyilvánítom és kiemelten védett régészeti lelőhely kategóriába sorolom a Komárom (Komárom-Esztergom megye), 4001/3, a 4001/7, a 4001/10, a 4002/2, a 4002/3, a 4002/4, a 4019, a 4020, a 4021, a 4022, a 4023, a 4024, a 4029, a 4030, a 4031, a 4032, a 4033, a 4034, a 4036/1, a 4036/2, a 4039, a 4040/1, a 4040/2, a 4040/3, a 4040/4, a 4040/5, a 4041, a 4045, a 4047, a 4048, a 4052, a 4053, a 4054/1, a 4054/2, a 4054/3, a 4054/4, a 4055, a 4056/5, a 4057/1, a 4057/2, a 4057/3, a 4057/4, a 4058, a 4059, a 4060/1, a 4061/2, a 4062, a 4063/3, a 4064/1, a 4064/2, a 4065, a 4066, a 4067, a 4068, a 4071, a 4078, a 4079, a 4080, a 4081, a 4082, a 4083, a 4084, a 4085, a 4086, a 4087, a 4088, a 4089, a 4090, a 4091, a 4093, a 4094, a 4095, a 4096/1, a 4096/2, a 4333, a 4334, a 4335, a 4336, a 4337, a 4338, a 4339, a 4341/1, a 4341/2, a 4342, a 4343, a 4344, a 4345, a 4346, a 4347, a 4348, a 4349, a 4350, a 4351, a 4352, a 4353/1, a 4353/2, a 4354, a 4355, a 4356, a 4357/1, a 4357/2, a 4358/1, a 4358/2, a 4360, a 4361, a 4362, a 4363, a 4364, a 4365, a 4366, a 4367, a 4368/1, a 4368/2, a 4370, a 4371, a 4372, a 4373, a 4374/1, a 4374/2, a 4376, a 4377, a 4378, a 4379, a 4380, a 4381, a 4382/1, a 4382/2, a 4383, a 4384/1, a 4384/2, a 4385, a 4386, a 4387/2, a 4387/3, a 4387/4, a 4388, a 4389, a 4390, a 4391, a 4392, a 4393, a 4394, a 4395, a 4396, a 4397, a 4398, a 4399, a 4400, a 4401, a 4402, a 4403, a 4421, a 4422, a 4423/1, a 4423/2, a 4423/5, a 4423/6, a 4423/7, a 4423/8, a 4423/9, a 4423/10, a 4423/11, a 4424, a 4436/1, a 4436/2, a 4437, a 4438, a 4439, a 4440, a 4441, a 4442, a 4443, a 4444, a 4449, a 4450, a 4451, a 4452, a 4457, a 4458, a 4459, a 4460, a 4461, a 4462, a 4463, a 4464, a 4465, a 4466/1, a 4466/2, a 4467, a 4469, a 4470, a 4471, a 4472, a 4473, a 4474, a 4475, a 4476/1, a 4476/2, a 4477, a 4479, a 4480, a 4481, a 4482, a 4484, a 4485, a 4486, a 4492, a 4493, a 4494, a 4495, a 4496, a 4499, a 4500, a 4501, a 4502, a 4529/1, a 4530/3, a 4533/1, a 4534/1, a 4534/2, a 4535/1, a 4535/2, a 4536/1, a 4536/2, a 4537/1, a 4537/2, a 4542, a 4543/1, a 4543/2, a 4544, a 4547, a 4548, a 4549, a 4550, a 4551, a 4552, a 4553, a 4554, a 4555, a 4556, a 4557, a 4558, a 4559, a 4560, a 4561, a 4562, a 4563, a 4564, a 4565/2, a 4577/1, a 4577/2, a 4577/3, a 4577/4, a 4577/5, a 4579/3, a 4579/18, a 4579/20, a 4579/21, a 4579/22, a 4579/23, a 4579/24, a 4579/25, a 4579/26, a 4579/27, a 4579/28, a 4579/29, a 4579/30, a 4579/35 és

a 4579/36 helyrajzi számú ingatlan területén fekvő **53044** nyilvántartási számú régészeti lelőhelyet.

(2) Régészeti védőövezetnek a Komárom, 4001/3, a 4001/7, a 4001/10, a 4019, a 4020, a 4021, a 4022, a 4023, a 4024, a 4029, a 4031, a 4036/1, a 4036/2, a 4039, a 4040/4, a 4040/5, a 4041, a 4045, a 4047, a 4048, a 4055, a 4056/5, a 4057/3, a 4063/3, a 4064/1, a 4065, a 4066, a 4067, a 4071, a 4088, a 4089, a 4090, a 4091, a 4093, a 4094, a 4095, a 4393, a 4529/1, a 4533/1, a 4534/1, a 4534/2, a 4535/2, a 4563, a 4564, a 4565/2, a 4577/2, a 4577/5, a 4579/3, a 4579/18, a 4579/20, a 4579/21, a 4579/28, a 4579/29, a 4579/30, a 4579/35 és a 4579/36 helyrajzi számú ingatlan régészeti lelőhelyként nem védett részét, valamint a Komárom 4097, a 4318, a 4332, a 4404, a 4420, a 4527/2, a 4527/6 és a 4527/7 helyrajzi számú ingatlant jelölöm ki.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben megjelölt területen a régészeti védelem célja a római kori, Brigetio nevű polgárváros maradványainak megőrzése, kutatathatóságának biztosítása.

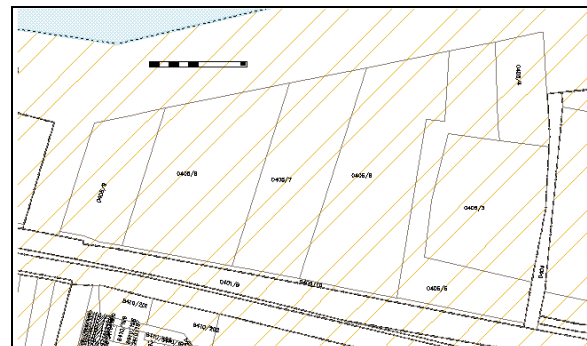
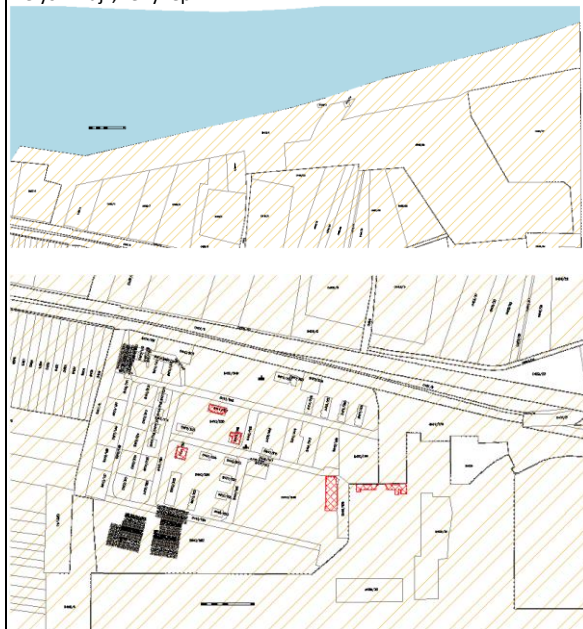
(4) Az örökségvédelmi bírság megállapításának szempontjából a kiemelten védett régészeti lelőhelyet az I. kategóriába sorolom.)

Lelőhely	Száma:	1.	Neve:	Szőny-Vásártér	
	Azonosító:	28518	A védettség fokozata:	kiemelten védett	
			Bírság kategória:	I.	
Címe:					
hrsz (1992)			hrsz (2008)		hrsz (2014)
			4423/11, 4423/1, 5-9		4423/1-2, 5-11
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:			LLT adatszolgáltatás; 1620-33/1951 VKM, 86256/1992. XX. MKM		
Indoklás:			Brigetio, polgárváros		
Helyszínrajz, fénykép:			lásd 53044 - Polgárváros		
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Lakóházak - falak, falfestmények, gazdasági épületek, utak stb. maradványai (KGYM Adattárában az éves ásatási dokumentációk) Ide építettük be a 55042 azonosító alatti ingatlant is.					
Kutatottság: Bíró, 1970; Kissné-Petényi, 1989; Borhy-Számadó, 1992-2008: tervásatás					

Leelőhely	Száma:	2.	Neve:	Vásártér utca 2.	
	Azonosító:	28541	A védettség fokozata:	Általánosan (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)	
		4459		4458, 4459	
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép: lásd 53044 - Polgárváros					
falfestmények, falak (KGYM Adattár 6-99, 10-2000, 34-2001)					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
falfestmények, falak					
Kutatottság: Borhy-Számadó, 1999-2001: mentő(1999), megelőző (2000-2001) feltárás (KGYM Adattár 6-99, 10-2000, 34-2001)					

Lelőhely	Száma:	5.	Neve:	Komárom-Szőny, Brigetio legiós tábora, kőtábor, praetentura, bolygatott sírok,	
	Azonosító:	52716	A védettség fokozata:	kiemelten védett	
			Bírság kategória:	I.	
Címe:	Komárom-Szőny Duna part, MOLAI lakótelep, Sportteleptől nyugatra foci pályája és a mellette nyugatra lévő mg. területek, MOL-ltp. buszmegálló mögött				
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)	
0405/1-2		0405/1, 2; 0406/1, 0405/3-10 5410/122-136, 138-152, 155-156, 158, 160, 162-163, 165, 166, 167, 168, 169, 172-183, 185, 187-192, 193, 194, 195-196, 197-202, 203, 204-209, 210, 211, 212-214, 215-218, 219-224, 225-226, 229-234, 235, 236-240, 243-261		0301/20-26, 39-40, 42-43; 0385; 0401/8-9; 0403/3, 16, 21- 32; 0404; 0405/3-10; 0406/1; 5403; 5404; 5405; 5406; 5407/2; 5408/4; 5410/10-101, 111-136, 138-140, 155-156, 158, 160, 162-163, 165, 167-170, 172-183, 185, 187-194, 196-202, 204-209, 211-226, 229-239, 243-262, 265-266; 5411/1-3;	
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:		LLTK adatszolgáltatás: 86256/1992. XX. MKM, 91843/1993. XX. 782 MO. MKM			
Indoklás:					

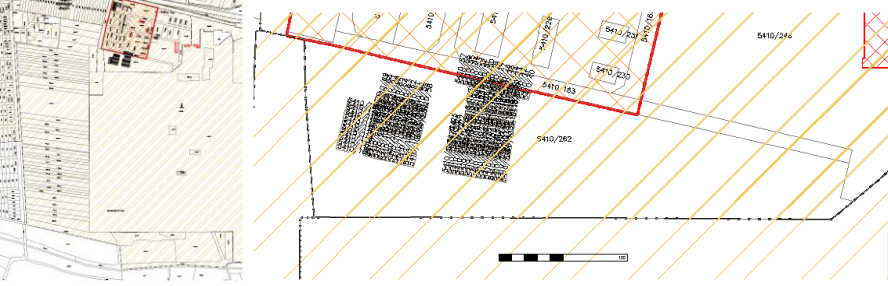
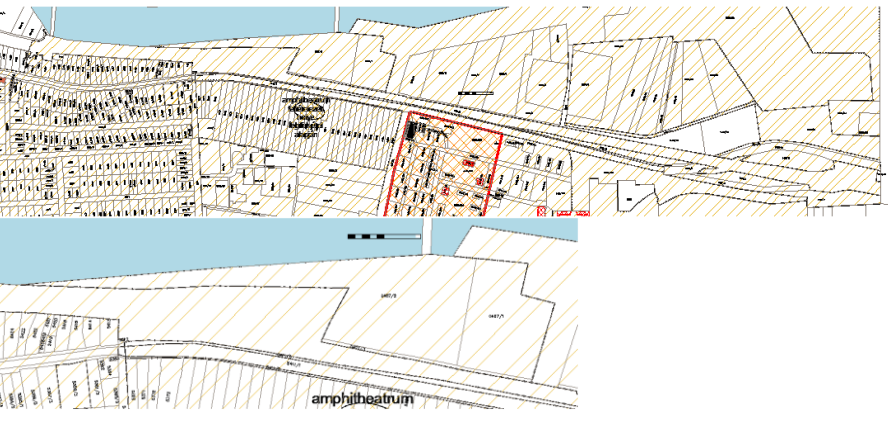
Helyszínrajz, fénykép:

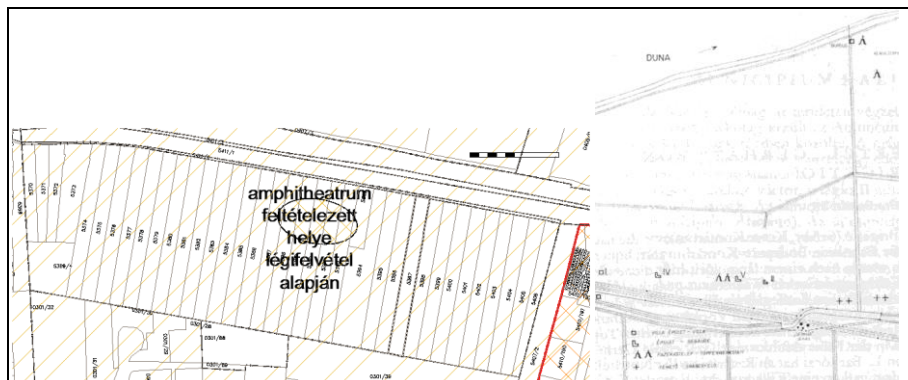
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:
tábor építményei

0406/1 a SZE-nél önálló tétel volt, valószínűleg a praetenturától is északra van

Kutatottság: A területen belül korábban több feltárás volt általában építés-kivitelezési munkákhoz kapcsolódóan: Paulovics 1934; 1942: lakótelep-építés (Barkóczy, 1951); 1992: MATÁV (KGYM Adattára. 4-92); 1995: Öntözőberendezés a parkban; 1998: ivóvíz, szennyvíz, fűtés rekonstrukció (KGYM Adattára. 16-98); 2003: gáz rekonstrukció (KGYM Adattára: 58-2003)

Lelőhely	Száma:	6.	Neve:	Komárom-Szőny, Brigetio katonavárosa, késői temető, amphitheatrum; villatelepülés; Gerhát fazekastelep, villa, temető, I. századi földtábor	
	Azonosító:	52725	A védettség fokozata:	kiemelten védett	
			Bírság kategória:	I.	
Címe:	egykori TSZ-földek Olajgyártól nyugatra, a Szabadság útig, Olajgyártól délre a Szőny-Füzitő csatornáig; ÁFOR-telep az Olajgyár ÉNY-i sarkában; MOLAJ-tól délre fekvő garázstelep; vasúti töltés; Mg-i terület Duna – vasút között; Petőfi S. út déli oldalán lévő kertes házak, a Szabadság úttól az ÁFOR úti bejáráig; ÉPFU telep: Komárom keleti szélén; ÉPFU-teleptől D-re és Ny-ra; Sportteleptől keletre, csőcsorda környéke; agyaggödör, országos közút, önkormányzati földút, szennyvíztelep; vasút mellett; lpartelep: 6. sz. ülepítőtartály nyugati felében, É-D-i V-alakú beásás				
hrsz (1992)			hrsz (2008)		hrsz (2014)
0301/14-16; 0401/2-7; 0403/3, 7, 10, 11, 13, 14, 16-17; 0407; 5369/4; 5370-5406; 5408/4; 5410/24-25, 39-40, 57-58, 69, 70, 82-83, 96, 109, 121;			0301/20-26, 28-86, 88-93; 0401/2-6, 8-9; 0403/3, 11, 13, 14, 16-17, 19-20, 24-34; 0407; 0407/1-3; 5369/4; 5370-5406; 5408/4; 5410/10-121, 262;		0301/20-26, 28-35, 37-93; 302/1, 3; 0350/12; 0401/2-6, 8-10; 0403/3, 11, 13-14, 16, 19-34; 0405/3-10; 0406/1-2; 0407/1-3; 4001/4, 6, 8; 4308/4; 4832; 4935/2; 4975/2; 5137; 5138/1-2; 5409; 5440; 5138/1-2; 5139/1-2; 5140-5142; 5153-5157; 5171-5183; 5202-5210; 5211/1-2; 5212-5219; 5233-5241; 5242/1-2; 5243, 5244/1-2; 5245-5249; 5250/2; 5251-5255; 5263; 5264/1-2; 5265-5273; 5274/1-2; 5275-5277; 5278/1-2; 5279/1-2; 5280-5284; 5285/1-2; 5286-5291; 5295-5308; 5309/1-2; 5310/1-2; 5311; 5312/1-2; 5313/1, 3-4; 5314/1, 3-4; 5315/2-4; 5319/3; 5328/3-4; 5333/2; 5334/2-4; 5335/4, 6-10; 5336/2-4; 5337/2-3; 5338/2-4; 5339/2-4; 5340/2-4; 5341/1-2; 5342/1; 5343; 5345/2, 4-6; 5346/1-2; 5347/3-4; 5348/1-3, 8-9; 5353/2-4; 5354/2-4; 5355/1; 5356/2-4; 5357/2-4; 5359/2-4; 5360/2, 4; 5361/2-4; 5362-5364; 5365/2-4; 5366/2; 5368; 5369/4; 5370-5406; 5407/2; 5408/4, 9, 12-13, 17-18, 26-32; 5410/10152, 155-156, 158, 160-163, 165, 167-170, 172-183, 185, 187-194, 196-202, 204-209, 211-226, 229-240, 243-262, 265-266; 5411/1-3; 5412-5424;

	5429; 5429; 5434-5438; 5439/1-2; 5446/1-2, 5447-5448; 5452-5456;
Régészeti védőövezet:	
Védettség elrendelése:	LLT adatszolgáltatás: 86256/1992. XX. MKM, 91843/1993. XX. 782 MO. MKM
Indoklás:	
Helyszínrajz, fénykép: 	

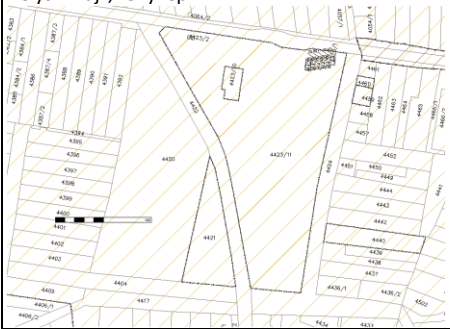
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:

A vasúti töltés hosszan elnyúló telkének egy része a castrumon belül van.

1995-ben, a vasúti pályafelújítás során a vasúti töltés északi oldalán, a rézsú déli metszetében a jelenlegi felszíntől cca. 1–2 m mélyen terrazzo-padlókat azonosítottak.

Kutatottság: 1940: Gerhát fazekastelep, kemencék, villa; 1951: légi fotó; 1959-1961: falfestmények (Bíró 2002); 1992: padlófűtéses, festett falú villa, Fossa (KGYM Adattára: 3-92); 1993: épületek, út (KGYM Adattára: 4-93); 1995: településnyomok (KGYM Adattára, 3-95); 1997: 4. századi sírok, településnyomok (KGYM Adattára, 8-97); 1998: településnyomok, (KGYM Adattára: 8-98); 1999: településnyomok (KGYM Adattára, 3-99); 2002: sírok (KGYM Adattára: 61-2002)

Lelőhely	Száma:	7.	Neve:	Komárom-Szőny Brigetio polgárvárosa	
	Azonosító:	53044	A védettség fokozata:	kiemelten védett	
			Bírság kategória:	I.	
Címe:	Vásártér, Mocsai úttól nyugatra				
hrsz (1992)			hrsz (2008)	hrsz (2014)	
			4421	0202/4; 0413/29-30, 39; 4001/3,7,10; 4002/2-4; 4019-4024; 4029-4034; 4036/1-2; 4039; 4040/1-5; 4041; 4045; 4047-4050; 4052-4053; 4054/1-4; 4055; 4056/5; 4057/1-4; 4058-4059; 4060/1; 4061/2; 4062; 4063/3; 4064/1-2; 4065-4068; 4071-4072; 4078-4091; 4093-4095; 4096/1-2; 4097; 4098/1, 3-22, 25-46; 4103- 4106; 4107/1-2; 4108/1-2; 4109/1- 2; 4110/1-2; 4111-4112; 4116- 4119; 4120/1-2; 4121/1-2; 4122- 4123; 4124/1-2; 4125/1-2; 4126- 4131; 4132/1-2; 4133/1-2; 4134- 4135; 4136/1-2; 4137/1-2; 4138/1- 2; 4139; 4140/1-2; 4141/1-2; 4142/1-2; 4143-4144; 4145/1-2; 4146/1-2; 4147; 4148/1-2; 4149/1- 2; 4150/1-2; 4151/1-2; 4152-4154; 4155/1-2; 4158/1-2; 4159/1-2; 4160-4162; 4163/1-2; 4164/1-2; 4165/1-2; 4166/1-2; 4167/1-2; 4168; 4169/1-2; 4170; 4171/1-2; 4172-4173; 4175/1-2; 4177-4189; 4190/1-2; 4191; 4192/1-2; 4193/1- 2; 4194/1-2; 4195/1-2; 4196/1-2; 4197-4214; 4215/1-2; 4216/1-2; 4217/1-2; 4218/1-2; 4220-4226; 4227/1-2; 4228-4230; 4231/1-2; 4232-4237; 4238/1-3; 4239-4241; 4242/1-2; 4243/1-3; 4244/2-4, 6-7; 4245-4248; 4249/1-2; 4250/1, 3, 5- 6; 4251-4264; 4265/1-2; 4266/1-2; 4267-4271; 4272/2-5; 4274; 4275/1-2; 4276/1-2; 4277-4282; 4283/1-2; 4284; 4285/1, 3-4; 4286/1, 3-5; 4287/2-4; 4288/2-4; 4289/2-4; 4290/2-4; 4291/2-4; 4292/2-4; 4293/1; 4294/2-4; 4295/2-4; 4296/1-2; 4297/1-2; 4298/1-2; 4299; 4300/1-2; 4301/1-	

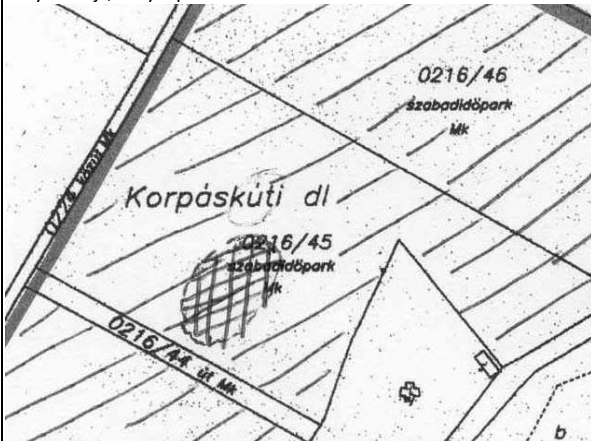
	4302/2-4; 4303/2-4; 4304/2-4; 4305/2-4; 4306/2-4; 4307/3-4; 4308/1-2; 4309/2-4; 4310/1-2; 4315/2-4; 4316/2-4; 4317/2-4; 4318; 4319/1-2; 4320/1-8; 4321/1-2; 4322; 4323/1-2; 4324/1-2; 4325-4327; 4328/1-2; 4329-4330; 4331/1-2; 4332-4339; 4341/1-2; 4342-4352; 4353/1-2; 4354-4356; 4357/1-2; 4358/1-2; 4360-4367; 4368/1-2; 4370-4373; 4374/1-2; 4376-4381; 4382/1-2; 4383; 4384/1-2; 4385-4386; 4387/2-4; 4388-4405; 4406/1-2; 4407; 4410/1-2; 4411/1-2; 4412; 4417; 4420-4422; 4423/1-2, 5-11; 4424; 4436/1-2; 4437-4444; 4449-4452; 4457-4465; 4466/1-2; 4467; 4469-75; 4476/1-2; 4477; 4479-4482; 4484-4486; 4492-4496; 4499-4502; 4527/2, 7; 4529/1; 4530/3; 4532/3-4; 4533/1; 4534/1-2; 4535/1-2; 4536/1-2; 4537/1-2; 4542; 4543/1-2; 4544; 4547-4564; 4565/2; 4577/1-5; 4579/3, 18, 20-30, 35-36; 5713-5716; 5719/1;
Régészeti védőövezet:	
Védettség elrendelése:	32/2014. (IV.14.) BM rendelet LLT adatszolgáltatás: 1620-33/1951 VKM, 86256/1992. XX. MKM
Indoklás:	
Helyszínrajz, fénykép:	
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:	
Kutatottság:	

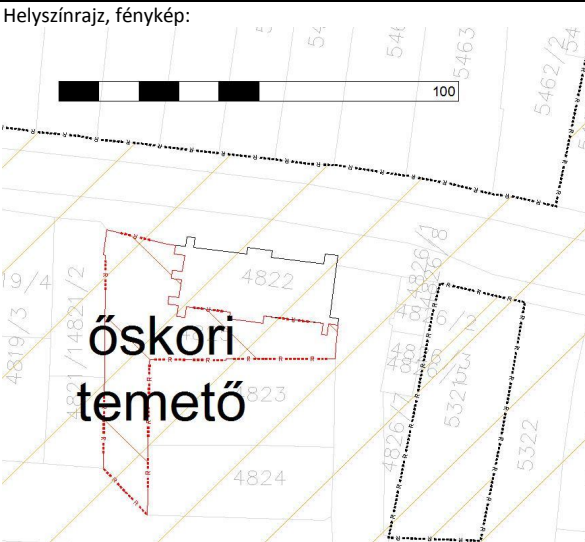
Lelőhely	Száma:	8.	Neve:	Komárom, MOLAJ-lakótelep	
	Azonosító:	54810	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)			hrsz (2008)		hrsz (2014)
					5410/167, 235
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	10.	Neve:	Vásártér u. 1/A	
	Azonosító:	54814	A védettség fokozata:		Általánosan (szakmai)
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)			hrsz (2008)		hrsz (2014)
			4460		4459, 4460, 4462
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
lásd 53044 - Polgárváros					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság: Borhy-Számadó, 2006: megelőző feltárás (KGYM Adattár, 2-2006)					

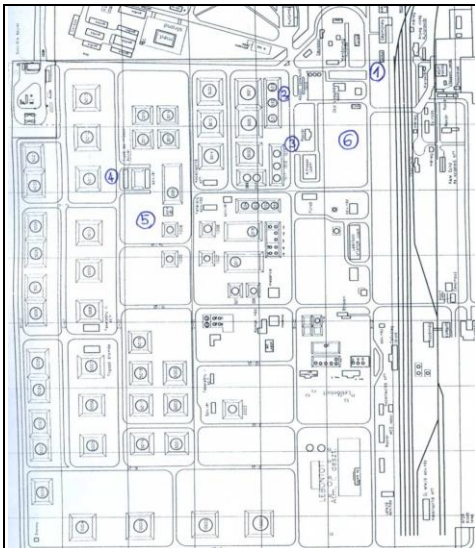
Lelőhely	Száma:	11.	Neve:	Vásártér u. 13.
	Azonosító:	54866	A védettség fokozata:	Általánosan (szakmai)
			Bírság kategória:	
Címe:				
hrsz (1992)			hrsz (2008)	hrsz (2014)
			4440	4440, 4442
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:			430/2640/3/2006.	
Indoklás:				
Helyszínrajz, fénykép: lásd 53044 - Polgárváros				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat: terrazzo, fűtésrendszer, freskó, üvegműhely				
Kutatottság: Borhy-Számadó, 2006: mentőfeltárás (KGYM Adattár, 2-2006)				

Lelőhely	Száma:	12.	Neve:	Vásártér 4423/9 hrsz. (Üzletsor Ny-i épülete)	
	Azonosító:	55042	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)	
				4423/9	
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	13.	Neve:	Puskaporosi út 14. villatelepülés, WF szabadidőközpont	
	Azonosító:	56516	A védettség fokozata:	Általános (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
	0216/45		0216/45		
Régészeti védőövezet:	0216/43				
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság: helyszíni bejárás (Borhy-Számadó, 2007)					

Lelőhely	Száma:	14.	Neve:	Petőfi Sándor utca 25.	
	Azonosító:	57285	A védettség fokozata:	Általánosan (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
	5321		5321		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép: 					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	15.	Neve:	Brigetio katonaváros illetve temetője	
	Azonosító:	57935	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:	MOL NyRt. Komáromi Telephelye				
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
	5408/12-13, 15, 17-18, 26-28, 30-32		5408/32		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás: Az 1992-től folyó régészeti megfigyelések, leletmentések, mentő feltárások során tett megfigyelések szerint a terület keleti zónájában temetők, a nyugatiban a katonaváros építményei helyezkednek el. A több esetben előkerült, legtöbbször már rabolt sírok után áttörésnek nevezhető az 1998. év, amikor távhő vezeték fedtetése közben három ép és érintetlen szarkofág került elő az ún. „A” út nyugati oldalán (1. számú lelőhely, KGYM Adattára 16-98) 1999-ben, iparív-rekonstrukció során a „B” út keleti oldalán 5 sír került elő: 2 kő- és 3 téglasír, mellékletekkel (3. számú lelőhely, KGYM Adattára 217-99/2). 1999-ben környezetvédelmi munkálatok során a csővezeték alatti terület tisztították. Ennek során a „B” út nyugati oldalán, az 5020-as tartály keleti rézsúje előtti csőcsorda alatt melléklet nélküli földsírok kerültek elő. Az öt sírban 6 csontváz feküdt. (2. számú lelőhely, KGYM Adattára 217-99/1). Ugyanekkor a „D” út nyugati oldalán az észak-déli irányú csőcsorda alatt a következő jelenségeket találtunk: (4. számú lelőhely, KGYM Adattára 217-99/1) - terrazzo padlókat, falakat találtunk - talán a via decumana folytatásaként a katonaváros területén vezető római kori út maradványai (ezt bizonyítaná, hogy a „D” úti diszpécserház építéskor nagy lapos köveket találtak) - a diszpécserháztól délre fekvő, kelet-nyugati irányú csőcsorda alatt talán az egykori, Tata irányába haladó vízvezeték terrazzóval kikent csatornája került el, kb. 9 m hosszan, ÉNY-DK irányban haladva (5. számú lelőhely, KGYM Adattára 217-99/1).					
Helyszínrajz, fénykép:					

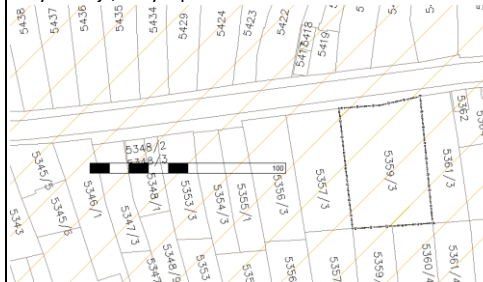

Javasoljuk a védelem kiegészítését a nagy ipartelepen belüli önálló hrsz-ekre.

Kutatottság: 1998 (KGYM Adattára 16-98), 1999 (KGYM Adattára 217-99/1, 2)

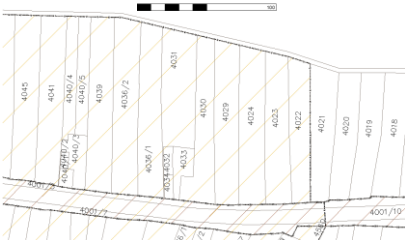
Lelőhely	Száma:	16.	Neve:	Petőfi Sándor utca 91.	
	Azonosító:	57975	A védettség fokozata:	Általánosan (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)			hrsz (2008)		hrsz (2014)
			5359/3		5359/3
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					

Helyszínrajz, fénykép:

Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:

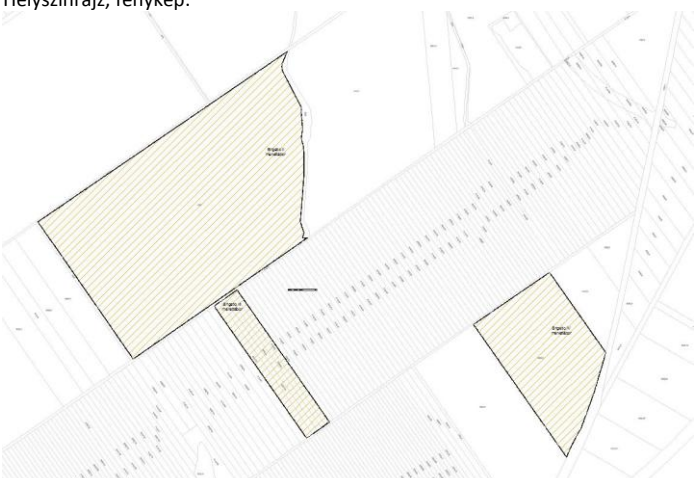
Kutatottság:

Lelőhely	Száma:	17.	Neve:	Széchenyi u. 35.	
	Azonosító:	59336	A védettség fokozata:	Általános (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:	Széchenyi u. 35.				
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
	4030		4001/3, 4030, 4031, 4033		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	18.	Neve:	Vasállás	
	Azonosító:	59494	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
			0273/2; 0290; 0300/1; 0305; 0307/2, 5-7; 0311-0313;		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

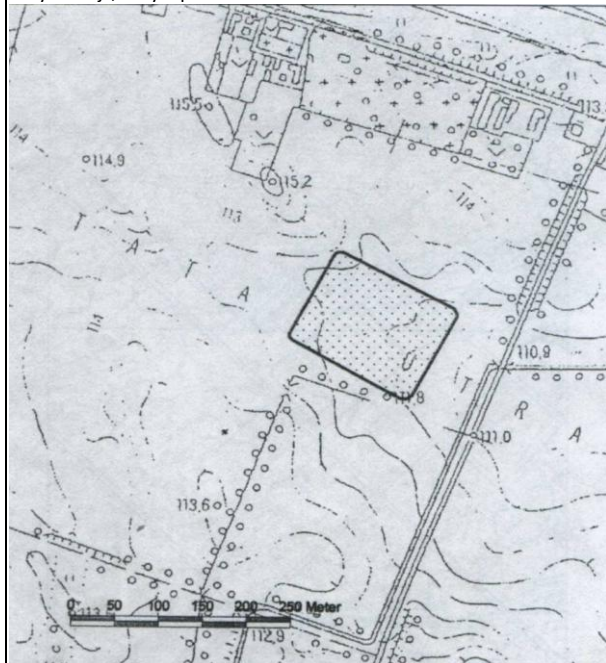
Lelőhely	Száma:	19.	Neve:	Lombos u. 15.	
	Azonosító:	59750	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
			5235, 5236,		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	20.	Neve:	Lombos utca 10.	
	Azonosító:	60986	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
			5243, 5253, 5254		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

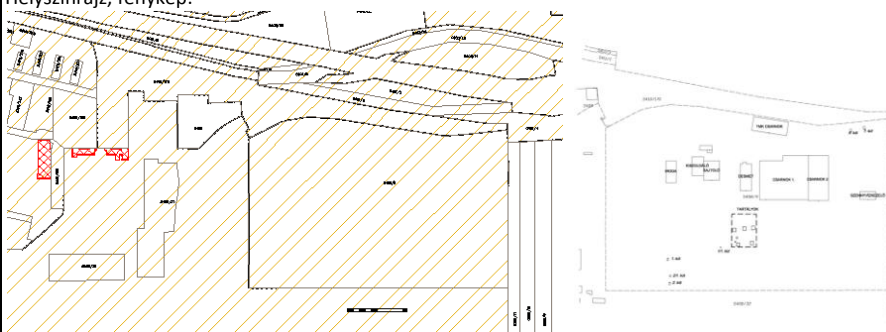
Lelőhely	Száma:	24.	Neve:	Brigetio II. tábor	
	Azonosító:	62396	A védettség fokozata:	Általános (nyilvántartott)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
			0135		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:	O. Braasch felvétele alapján lokalizálva				
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	25.	Neve:	Brigetio III. tábor	
	Azonosító:	62402	A védettség fokozata:	Általános (nyilvántartott)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
			0148/88-93 (?)		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:	: lásd. II. tábor				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:	O. Braasch felvétele alapján lokalizálva				
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	26.	Neve:	Brigetio IV. tábor	
	Azonosító:	62406	A védettség fokozata:	Általános (nyilvántartott)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)	
		0152/5 (?)		0152/3-4	
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép: Lásd: II. tábor					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat: O. Braasch felvétele alapján lokalizálva					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	27.	Neve:	Brigetio V. tábor	
	Azonosító:	62410	A védettség fokozata:	Általános (nyilvántartott)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)	
		0269/29		0269/29	
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	29.	Neve:	Brigetio VIII-XI. tábor	
	Azonosító:	62420	A védettség fokozata:		Általános (nyilvántartott)
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)			hrsz (2008)		hrsz (2014)
					0331/21-30; 0346; 0347/19-22, 24-26, 35-36
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	30.	Neve:	Tűzoltó u. 2.
	Azonosító:	63020	A védettség fokozata:	Általános (szakmai)
			Bírság kategória:	
Címe:	Sörgyás, majd növényolajgyár területe			
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)	
	5408/9		5408/9	
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:				
Indoklás:				
Helyszínrajz, fénykép:				
				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:				
2008-as vizsgálat szerint településnyomok, katonaváros szeméttgödre				
Kutatottság: Megfigyelés: 1984-88 Megelőző feltárás: 2008 (KGYM Adattára: 35-2008)				

Lelőhely	Száma:	31.	Neve:	Széchenyi u. 97.	
	Azonosító:	63036	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)	
				4002/2; 4068; 4078	
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	32.	Neve:	Brigetio polgárváros	
	Azonosító:	65558	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)	
				4328/2; 4329; 4330; 4331/1-2; 4332; 4335; 4336;	
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	32.	Neve:	Széchenyi út 34.	
	Azonosító:	65638	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)	
				4477; 4529/1	
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	33.	Neve:	Virág utca 48.	
	Azonosító:	65648	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)			hrsz (2008)		hrsz (2014)
					4501; 4527/7; 4529/1
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	34.	Neve:	Balaton utca 5-7. számú házak az út északi oldalából	
	Azonosító:	65650	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)	
				4830; 4831	
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	35.	Neve:	Széchenyi u. 23.	
	Azonosító:	65728	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)	
				4823; 4825	
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	36.	Neve:	Ady E.u.
	Azonosító:	65730	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)
			Bírság kategória:	
Címe:				
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)
				4001/3, 7, 10; 4002/2-4; 4021-4024; 4029-4034; 4036/1-2; 4039; 4040/1-5; 4041; 4045, 4047-4050; 4052-4053; 4054/1-2; 4056/5; 4057/1, 3-4; 4058-4059; 4060/1; 4061/2; 4062; 4063/3; 4064/1-2; 4065-4068; 4071; 4078-4082; 4384/1-2; 4385-4386; 4387/2-4; 4388-4403; 4420-4422; 4423/1-2, 5-11; 4424; 4436/1-2, 4437-44; 4449-4452, 4457-4465; 4466/1-2; 4467; 4469-4475; 4476/1-2; 4477; 4479-4482; 4484-4486; 4492-4496; 4499-4501; 4529/1, 4530/3; 4535/1; 4536/1-2; 4537/1-2; 4542; 4543/1-2, 4544; 4547-4563; 4577/1, 3; 4579/3, 21-28;
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:				
Indoklás:				
Helyszínrajz, fénykép:				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:				
Kutatottság:				

Lelőhely	Száma:	37.	Neve:	Virág utca 9.
	Azonosító:	65732	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)
			Bírság kategória:	
Címe:				
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)
				4482
Régészeti védőövezet:				
Védettség elrendelése:				
Indoklás:				
Helyszínrajz, fénykép:				
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:				
Kutatottság:				

Lelőhely	Száma:	38.	Neve:	Virág utca 19.	
	Azonosító:	65734	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
			4484		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	39.	Neve:	Virág utca 25	
	Azonosító:	65736	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
			4495		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	40.	Neve:	Nagyherkály	
	Azonosító:	65748	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)	
				0100/46-49, 52-56; 1233; 1361/5, 14; 1823/6; 1839; 1840/2; 1841; 1842/3, 5-6; 1843; 1844/1-2; 1845; 1851;	
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	41.	Neve:	Polgárvárosi temető	
	Azonosító:	65802	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)			hrsz (2008)		hrsz (2014)
					806; 807/3, 7, 9, 11, 13, 15, 21-22; 808-809; 810/3; 811/1, 3-4, 6, 8-13; 815/2-3; 821; 854; 884/2, 26-27; 887; 888/1, 3-6; 889-892; 893/1-2; 894-908; 909/1, 3-4; 910-911; 912/1-2; 913-914; 915/1-2; 916-917; 935
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	42.	Neve:	Virág u. 11.	
	Azonosító:	66424	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)	
				4482; 4484; 4529/1	
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	43.	Neve:	Brigetio, Kurucdombi fazekastelep	
	Azonosító:	75689	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)		hrsz (2008)		hrsz (2014)	
				021; 0403/20, 37; 0406/1,	
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	44.	Neve:	Brigetio XIX. tábor	
	Azonosító:	77155	A védettség fokozata:	Általános (nyilvántartott)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
			0253/10-11; 0259/2-7, 10; 0412/4		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	45.	Neve:	Brigetio XX. tábor	
	Azonosító:	77157	A védettség fokozata:	Általános (nyilvántartott)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
			0253/11		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	46.	Neve:	Brigetio XXI. tábor	
	Azonosító:	77159	A védettség fokozata:	Általános (nyilvántartott)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
			0253/15; 0406/1, 5		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	47.	Neve:	Brigetio XXX-XXXI. tábor	
	Azonosító:	77161	A védettség fokozata:	Általános (nyilvántartott)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
			093/6		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Leőhely	Száma:	48.	Neve:	Brigetio XXXII. tábor	
	Azonosító:	77163	A védettség fokozata:		Általános (nyilvántartott)
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)			hrsz (2008)		hrsz (2014)
					0347/24, 35-36;
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	49.	Neve:	Brigetio	
	Azonosító:	78565	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)			hrsz (2008)		hrsz (2014)
					4003/3, 13;
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	50.	Neve:	Halom-dűlő	
	Azonosító:	71245	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
			0350/2		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

Lelőhely	Száma:	51.	Neve:	Nagykolónia- Homokbánya	
	Azonosító:	85209	A védettség fokozata:	Régészeti érdekű (szakmai)	
			Bírság kategória:		
Címe:					
hrsz (1992)	hrsz (2008)		hrsz (2014)		
			0350/2; 0369/1		
Régészeti védőövezet:					
Védettség elrendelése:					
Indoklás:					
Helyszínrajz, fénykép:					
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:					
Kutatottság:					

fb) műemléki védelem(területi és egyedi)

A műemléki környezet sorban szereplő félkövéren szedett helyrajzi számok a KÖH nyilvántartásában megjelölt műemléki környezetet jelzik, **a többi az Kötv. 40. §-nak megfelelően** a térképről leolvasott helyrajzi szám. A térképeken a műemlék területét barna kockázással, a műemléki környezetet piros kockázással jelöljük. Nem jelöljük az út ingatlanokat műemléki környezetként, mivel csak a védett ingatlan előtti szakaszokat kell műemléki környezetként kezelni.

A dr. Ujj Boglárkával és Csákvári Ritával 2014.06.12-én folytatott telefonos egyeztetés szerint az ex lege műemléki környezet nem csak a listában szereplő esetekben létezik, hanem ex lege másutt is, csak azok még nincsenek listázva. Ez az álláspont ellentétben azzal, hogy a **Kötv. előbb hivatkozott 40. §-a 2014-ben már nem hatályos.**

A lista elején bemutatjuk a **világörökségi** pályázatra benyújtott "kezelési terv"⁵ helyszínrajzait, amelyek alapján szerepeltetjük a szabályozási tervben a világörökségi területek tervezett lehatárolását:

⁵ A korábban már leírtak szerint ezeket az anyagokat a Világörökségi Titkárság nem tarja kezelési tervnek.

1. ábra: Az erődök a világörökségi pályázatban. [44] A legnagyobb kiterjedésű zöld folt jelzi az erődök puffer-területét, amelyet a szabályozási tervben világörökség-várományos területként szerepeltetünk.

MŰEMLEKEK

Védett érték:	Nepomuki Szt. János szobor	
törzsszám:	2375	besorolás: műemlék
Címe:	Koppány vezér és Tamási Áron utca sarka	
Elrendelés:	701/1962. ÉM	
Hrsz (2008)	2554, 2470	
Hrsz (2014)	2554	
műemléki környezet:	2367/2, 2441/1, 3027, 3028, 3029	
Indoklás:	Épült: 1718, barokk A község főutcáján, utcák kereszteződésében, szabadon álló, négyzet alaprajzú, törtvonalú oromfallal lezárt, kontyvetős védőépületben elhelyezett szobor. A szent papi öltözetben, kezében kereszttel és pálmaággal látható. Talapzatán évszám: 1718. A védőépület a 20. század első felében épült, oldalán második világháborús emléktábla. (BK)	
Helyszínrajz, fénykép:		
	2. ábra: A védőépület nem szerepel a földmérési alaptérképen, helyét hozzávetőlegesen a vörös nyíl jelöli.	
	Tervezői értékelés, javaslat: A két helyrajzi szám a Koppány vezér utca száma, amely közül a második helyrajzi számhoz tartozó szakasz több, mint 1 kilométerre kezdődik az emlékműtől; törlését javasoljuk. Célszerű a szobor épületének önálló telket alakítani és a szomszédos, önkormányzati tulajdonú, 2367/2 hrsz ingatlan telekhatárát a tényleges állapotoknak és a racionális telekhasználatnak megfelelően korrigálni. (Ezt a számot egyelőre műemléki környezetként szerepeltetjük.	

Védett érték:	Mária Mennybevittele római katolikus templom	
törzsszám:	2580	besorolás: műemlék
Címe:	Széchenyi út	
Elrendelés:	863-4/1953. FOM, 22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	
Hrsz (2008)	4004	
Hrsz (2014)	4004	
műemléki környezet:	4003/4	
Indoklás:	Épült: 1777, barokk Szabadon álló, egyhajós, egyenes szentélyzáródású templom, D-i homlokzata előtt toronnyal, a szentély felett kontyolt nyeregtetővel, a szentély K-i és Ny-i oldalához csatlakozó mellékterekkel, a sekrestyével és kápolnával. Csehsüveg boltozatú hajó és szentély, a hajó bejáratí oldalán karzat. A belső térben pilasztereken, a nyílások fölött füzérdíszes stukkódíszítés. Falképek: 1973 (Nemcsics Antal). Berendezés: 18. század második fele. Orgona: 1781 (Johann Ignaz Zeisky), átépítve. Építtette gróf Zichy Miklósné, Berényi Erzsébet grófnő 1777-ben (építész: Fellner Jakab). 1891-ben, 1958-ban és 1971-ben felújították. (BK)	
Helyszínrajz, fénykép:		
	Tervezői értékelés, javaslat: A templom úszótelken áll. A szomszéd telkeken az építési hely korlátozásával biztosítjuk, hogy ne fordulhasson elő hozzáépítés más ingatlan felől.	

Védett érték:	Római katolikus plébánia ház	
törzsszám:	2581	besorolás: műemlék
Címe:	Széchenyi út	
Elrendelés:	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM	
Hrsz (2008)	4005	
Hrsz (2014)	4005	
műemléki környezet:	4006/1.2; 4003/4	
Indoklás:	Épült: 1788, késő barokk Szabadon álló, téglalap alaprajzú, földszintes, kontytetős épület. Kétraktusos elrendezésű, L alakú folyosóval, donga- és tükörboltozatú belső terek, részben eredeti nyílászárók, az ablakokban vasrács. Építtette gróf Zichy Miklósné, Berényi Erzsébet 1788-ban. (BK)	
Helyszínrajz, fénykép:		
A Gyürky-kastély helyszínrajza, mind a templom, mind a plébánia telkét és műemléki környezetüket tartalmazza.		
 		
Tervezői értékelés, javaslat:	A plébánia és a templom telke nemcsak az 1-es út felől tárul fel, hanem fontos a horgásztavak felőli tájban; a szabályozásban az épületek mögötti telekrészek beépítését ennek az értékes képnek a megtartása érdekében a szabályozási tervben korlátozzuk.	

Védett érték:	Szentháromság szobor	
törzsszám:	2582	besorolás: műemlék
Címe:	Széchenyi út	
Elrendelés:	22509/1958. ÉM 120344/1958. MM, 27/2005. (X. 7.) NKÖM	
Hrsz (2008)	4576	
Hrsz (2014)	4576	
műemléki környezet:		
Indoklás:	Készült: 1763, barokk, készítette Bebó Károly szobrász. Az egykori Gyürky-kastély, parkjában, szabadon álló, ívelt alaprajzú, volutás, párkánnyal lezárt, feliratos talapzatra helyezett szoborkompozíció. A felirat felett kettős címerrel, a felirat alatt oltárasztállal. A talapzat alsó volutáin, két térdeplő, lanternát tartó angyal. A talapzat párkányán emelkedik a felhőkoszorúkkal és puttókkal díszített oszlop, tetején Mária Mennybevetele szoborkompozíció a Szentháromság ábrázolásával. Az oszlop két oldalán Szent Flórián és Néri Szent Fülöp szobrai. Talapzata feliratai szerint a komáromi földrengés emlékére állíttatta gróf Zichy Miklósné, Berényi Erzsébet. 1913-ban gróf Gyürky Viktorné, báró Solymossy Irma Mária bárónő helyreállíttatta. Felújítva 1945 után és 2001-ben. (BK)	
Helyszínrajz, fénykép:	A szobor a szintén műemléki védettséget élvező Gyürky-kastély parkjában áll; a műemléki környezetet és a telket ábrázoló helyszínrajz is a kastély leírásánál van. 	
Tervezői értékelés, javaslat:	meg kell tartani a szobor zöld környezetét.	

Védett érték:	Igmándi erőd		
örzsszám:	8831	besorolás:	az állam kizárólagos tulajdonában tartandó műemlék I. bírság kategória
Címe:	Igmándi út 64.		
Elrendelés:	10294/1974. OMF		
Hrsz (2008)	1171		
Hrsz (2014)	1171		
műemléki környezet:	1161/2; 1162; 1163/1-3; 1165-1170; 1172/1; 1173-1179; 1183-1191; 1192/2; 1193/1,2; 1194; 1195; javaslat műemléki környezet kiterjesztésére: 1164/2; 1180-82; 1192/1; 1234-1235; 1237-1240; 1253-1254; 1257-1258; 1261-1262; 1265-1266;		
Indoklás:	Épült: 19–20. század U alakban megtört, tíszög alaprajzú erődítmény, melynek torokoldalán ötszög alaprajzú elővédmű található. Egyszintes, minden helyisége boltozott. A várható támadási irányból, D-ről, vastag földtöltések fedezik az építményeket, nyílások csak É-ra, illetve a kaszányaudvarra néznek. A boltozott termek földemjeit is több méter vastag földtöltések óvják, melyek tetején löveghangárokat, keresztáncokat, gyalogsági és tüzérségi löállásokat alakítottak ki. A szimmetriára való törekvés elve szerint az erődnek két bejárata van, eredetileg felvonóhidas kapukkal és a nyílások előtt ún. diamant-árokkal, melyek napjainkra nagyrészt eltűntek, illetve feltöltődtek. Az erőd 1871–1877 között épült, az új osztrák erődítési elveknek megfelelően. Az épület katonai eseményekben nem vett részt. 1945-ig kaszánya, illetve raktár volt. Utána a Szovjetunióból, hadifogságból hazatért katonák gyűjtő- és vizsgálóhelye lett. Később szociális, kulturális, illetve ipari célra vették igénybe a kazamatáit. Jelenleg részben múzeumi, részben raktározási célokra használják a helyiségeit. Az erőd az új osztrák elveknek megfelelően a 19. század második felében épített, ún. Artilleriefort. Az egész erődöt falazott szárazárok veszi körül, melyet déli szakaszán az ellenlejtőbe épített kazamatafolyosó fedez. (TG)		
Helyszínrajz, fénykép:			

Tervezői értékelés, javaslat:

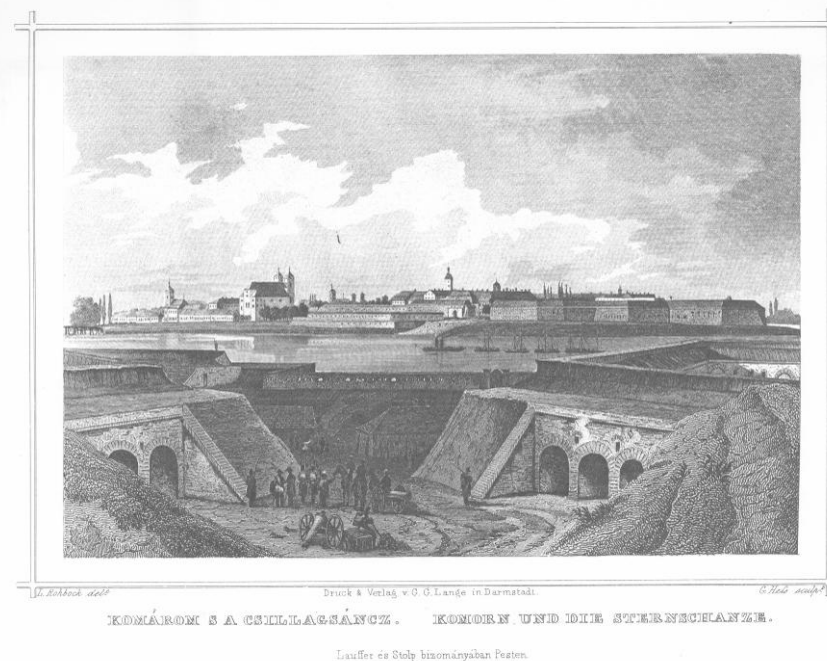
A szárazárok déli szakaszára ráhúzódtak a szomszédos telkek, sőt építmények. Az árok mentén legalább egy gyalogút kialakítása lehetővé tenné az erőd körbejárását. Alternatív javaslatként felvetődött a gyalogos-kerékpáros útvonalnak a szárazárokban történő vezetése.

A szabályozás során be nem építhető területként jelöljük ki a szárazárok déli oldalán tervezett sétány helyét.

A víztorony a mai formájában rontja az erőd környezetét, sőt az egész városképet. Ez a helyzet javítható a festés színének jobb megválasztásával, és az antennák jobb elhelyezésével, sőt előnyé változtatható a tető látogathatóvá tételével és a torony ennek megfelelő kiegészítésével.

Az erőd városkapu szerepének kiteljesítése érdekében javasoljuk az Igmándi út menti contrescarpe külső földtöltésének visszabontását a piros nyílal jelölt helyen.

Védett érték:	Csillagerőd	
törzsszám:	9736	besorolás: Műemlék I. bírság kategória
Címe:	Sport utca vége (jelenleg házszám nélkül)	
Elrendelés:	13496/1984. OMF	
Hrsz (2008)	802, 803	
Hrsz (2014)	803	
műemléki környezet:	802 787/2, 6; 790/88; 796/6, 8, 9, 11, 12; 797/1, 2; 798; 804/1,2; 807/15, 818/1-3; javasolt: 0187; 0409/22; 0413/16-26, 42; 795/34; 796/10; 799; 805; 807/16-20; 813/2, 5-6; 814/2; 815/5; 817/135;	
Indoklás:	Épült: 1850–1870 között Tégialap alaprajzú, külső fallal épített erőd, mind a négy sarkán egy-egy bástyával. Három (K-i, D-i és Ny-i) oldalán a falak belső oldalán több méter vastag sánc fut végig. A két D-i bástya mindkét szárnyában, illetve a két É-i bástya D-i nyaktagjában oldalazó kazamaták találhatóak. A D-i oldal közepén elfalazott bejárat található. Az É-i, ún. torok oldalon belső földtöltés nélküli, többszörösen megtört lőréses védőfal zárja le a bejáratot. A sáncok által határolt területen belül áll az erőd eredeti épülete, egy ovális alaprajzú „reduit”, amely az erőd bejárata felé nyitott. Ezt a belső kaszárnyát három kisebb, annak külső falából kiálló, kiugró védmű oldalazza. Az épület tetején földtöltés óvja a boltozatokat, melyeken gyalogsági védőállásokat alakítottak ki. A 16. századi Szent Péter-palánkot a 17. században többször is kibővítették, a 18. század elején az osztrák örökösödési háború miatt megerősítették. A 19. század elején a már Csillagerődnek nevezett támpontot újból korszerűsítették, az akkori osztrák erődítési elveknek megfelelően. Az erődítmény egyetlen ostromára az 1848–1849-es szabadságharcban került sor: az osztrák csapatok sikertelenül támadták. Csak a fegyverletétel után vonultak ki belőle a magyar honvédek. 1860–1870 között a háborús pusztításokat kijavították és átépítették az erősséget. 1945-ig a katonaság kezelésében maradt. 1945 után először szükséglakások voltak benne, majd raktárak, nagykereskedés, gombatelep, stb. Az erődöt kívülről szárazárok veszi körbe, amely az É-i oldal középső traktusának kivételével a mai napig is látható. (TG)	
Helyszínrajz, fénykép:		

Tervezői értékelés, javaslat:

Az erdő tájképi megjelenését rontja a falai mentén túlburjánzott növényzet. Törekedni kell a metszeten látható Észak-Komáromra való rálátás és lehetőség szerint a Duna partra gyalogos, kerékpáros kapcsolat kialakítására. (Ha a Duna part felé a kapcsolat felüljáróval épül ki, akkor annak elhelyezkedése ne gátolja a komáromi várra, város-szilivertre történő rálátást és lehetőleg tegye lehetővé a Csillagerődre való rálátást esetleg egy kilátó-étterem-lift kombinációval.) Az erdő és a nyomaiban még meglévő földsáncok hatását érvényesíteni kell a környezet kialakítása, beépítése során.

Az erdő körül az **Kötv. 40. §**-t tágon értelmezve határoztuk meg a műemléki környezetet, illetve azon is túl javasoljuk – a sárgán kockázott területre – a műemléki környezet kiterjesztését. A javaslat indoka a földsánccal kiegészített terület védelme, illetve az erdő léptékének megfelelő kiterjedésű terület védelme. Ennek indokoltságát bizonyítja, hogy még a Csillag lakótelep megépült házai is jelentősen – álláspontunk szerint kedvezőtlenül – befolyásolják az erdő megjelenését.

A Liget Budapest projekt keretében megvalósuló egyes beruházásokkal összefüggő közigazgatási hatósági ügyek kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról és az eljáró hatóságok kijelöléséről szóló 546/2013. (XII.30.) Korm. rendelet 1.§ (1) szerint: "A Kormány nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánítja a Liget Budapest projekt keretében ... c) a komáromi Csillag Erődben a Csillag Erőd Művészeti, Történeti és Hadkultúra Központ létrehozására irányuló, a Komárom Sport utca, 802 és 803 helyrajzi számú ingatlanokon megvalósuló beruházásokkal összefüggő, az 1. mellékletben felsorolt közigazgatási hatósági ügyeket."

3. ábra: A Csillagerőd a II. katonai felmérésen

Védett érték:	Monostori erőd		
törzsszám:	10723	besorolás:	az állam kizárólagos tulajdonában tartandó műemlék I. bírság kategória
Címe:	Homokhegy		
Elrendelés:	1486/1992. OMF		
Hrsz (2008)	1948, javasolt kiegészítés 1919, 1945/5		
Hrsz (2014)	1948		
műemléki környezet:	1923; 1925/1,3,4; 1927-1929; 1930/1,3,4; 1931-1934; 1935/1,2; 1945/3; 1949; javasolt kiegészítés: 1926/1,2;		

Indoklás: Épült: 19–20. század
Az erőd egy központi udvart körbevevő, szabálytalan, sokszög alaprajzú védművek egysége. Az épületegyüttes Ny-i és D-i oldalának közepén egy-egy többszintes oldalazómű, az É-i oldalán egy háromszintes ágyú-bástya található, a vár bejárata keleten van. Az erőd területén földalatti folyosókkal összeköttetésben álló önálló elemek találhatók: a bejárat és parancsnoki épület, a K-i oldalazó féltorony, a pékség, a D-i kaponier, a DNY-i sarokvédmű, a Ny-i kaponier, az ÉNy-i sarokvédmű, a Dunai-bástya, a tiszti épület, a kórház, az istálló és a lőoktató terem. Az ezek által határolt nagyméretű belső udvar beépítetlen. Az erőd épületei egy, illetve négyszintesek, külső homlokzataik zömében szabálytalan sokszögűre kifaragott, de egymással pontosan érintkező faragott kő burkolatúak. Az építmények minden nyílása, kivéve a lőréses, a belső oldalra néz, kereteik zöme vörös mészkőből készült. A komáromi Homok-hegyen az első erődítményt a napóleoni háborúk idején építették, majd az 1848–1849-es szabadságharc alatt egy háromszintes, kazamatázott vár építését kezdték el. 1850 és 1871 között egy új erődítményt emeltek, amelynek építése azonban nem fejeződött be. Az erőd felépülése után harci cselekményekben nem vett részt. Utászaktanya és hadszertár volt, majd a második világháború után szovjet katonai raktár lett. Az 1970-es évek elejétől a Szovjet Déli Hadseregcsoporthoz tartozó legnagyobb lőszerraktárává vált. Az erődöt szárazárok veszi körbe, melynek külső falában végig egy (néhol kétszintes) lőréses boltozott kazamata fut, ahonnan az árkot fedezni lehetett. (TG)

Helyszínrajz, fénykép:

4. ábra: A Monostori erőd előtere az egykori árkász tábori épülettel. Az erőd fejlesztési koncepciója szerint az árkász tábor helyén épülnek ki az erődszállítás vendéglátó kapacitásai.

5. ábra: A Monostori erőd a bejárat és a Duna bástya kivételével kívülről nagy földrézsűk mögött rejtőzik.

6. ábra: Az ortofotón a piros kör jelöli a volt árkász tábori laktanyák helyét, amelyek felújítva, kiegészítve az erőd vendéglátó-szállás előterét fogják alkotni. A zöld kör a tervezett kempingtábor helyét jelöli.

Tervezői értékelés, javaslat:

Az erőd a téglaeépítézet remeke, erre fokozott figyelemmel kell lenni a további hasznosítás során; kerülni kell a falazatok vakolását. A hasznosítás egyik fontos kérdése, hogy a vastag földborítás alatt milyen módon lehet kondicionált tereket kialakítani, úgy hogy a belső térrendszer nagyvonalúsága ne szenvedjen csorbát, megmaradjanak a nagy összefüggő térrendszerek.

A hasznosítás nagy kérdése, hogy milyen funkciót kapjanak az erőd több tízezer m²-es épületei, illetve a tervezett turisztikai funkciók csak az erődöt övező zöld gyűrűben, vagy részben az erőd belsejében is elhelyezhetők-e, vagy az óriási értékű együttes „csak” kiállítási tárgyként fenntartható-e.

Álláspontunk szerint helyes az Erőd Kht. koncepciója, ami szerint vendéglátás-szállás célra az egykori árkász tábor laktanya épületeit újítja meg, illetve egészíti ki. Óvakodni kell attól, hogy az előtérben hivalkodó épületek jelenjenek meg, ezért az árkász tábor területén a megtartott épületeknél magasabb épületek létesítését nem teszi lehetővé a szabályozás. Ugyanakkor az erőd belső monumentalitása aligha sérülne, ha új, kortárs építészeti reprezentáló épület(ek) jelennének meg, hiszen hasonló méretű erődök egész városokat foglalnak magukba.

Mind a Duna parti oldalon, mind pedig az egykori kőszállító vasút helyén a mainál jobb gyalogos-kerékpáros kapcsolat kiépítését biztosítjuk, ami nyitvatartási időben át is vezet az erődön.

Dr. Várnai Tibor helyi önkormányzati képviselő javasolja a műemlékjegyzékbe az erdőhöz tartozóan az egykori kőszállító vasút felüljáró híd pilléreit felvenni, amelyek részben a vasúti pályán, részben a szomszédos Bocskai utca végén állnak.

A pillérek nyilvánvalóan az erdődel egykorúak és építészeti is azonos értékűek. Az eredetileg szimmetrikus építmény északi elemébe a vasúti pálya kiszélesítése érdekében belebontottak. A rendezési terv a híd – gyalogos és kerékpáros forgalomra történő rekonstrukcióját javasolja.

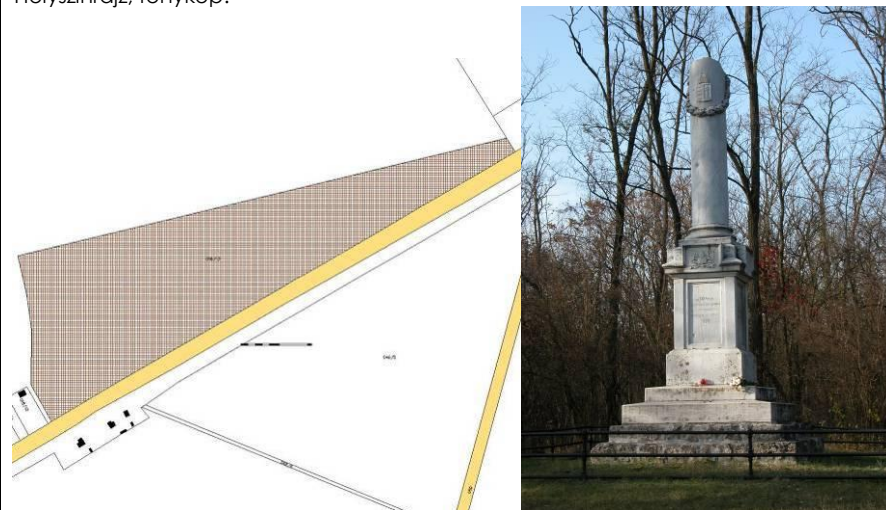
A tervező egyetért a védelem alá helyezési javaslattal.

Az egykori vámház telke zárványként ékelődik be a műemléki nyilvántartás szerinti műemléki környezetbe, így annak kibővítése feltétlenül indokolt a valószínűleg a műemléki környezet kijelölését követően leválasztott telekkel, még akkor is, ha a vámház egyébként helyi védelem alatt áll.

Védett érték:	1849-es honvédelemű	
törzsszám:	10730	besorolás: műemlék
Címe:		
Elrendelés:	1672/1992. OMF	
Hrsz (2008)	016/13	
Hrsz (2014)	016/13, 016/3, 016/5, 016/11, 016/12, 016/14, 016/2, 016/8	
műemléki környezet:		

Indoklás: Épült: 1870
A Komáromból Ácsra vezető út 92. km-ének közelében, körbekerített területen, lépcsős alépítményen, hasáb alakú talapzaton álló oszloptörzs, azon tölgykoszorú és koronás magyar címer. Állíttatta Komárom vármege 1870-ben. (BK)

Helyszínrajz, fénykép:

Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:

KÖH levél szerinti 16/9 hrsz. valószínűleg hibás; külterület. 016/9 sincs. A térképen a 016/13 nagy ingatlan út felőli oldalának közepén van. Az emlékmű méretéhez képest óriási ingatlan körül további műemléki környezet kijelölésének nincs értelme. A 2014-es védelmi lista szerint az egész Herkályi erdő védett az emlékmű miatt. **Ez a területi kijelölés álláspontunk szerint indokolatlan; valószínűleg téves.**

Védett érték:	egykori Gyürky kastély, kertje, pavilonok és műemléki környezetük		
törzsszám:	11162	besorolás:	műemlék
Címe:	Széchenyi István utca 2.		
Elrendelés:	27/2005. (X. 7.) NKÖM rendelet 27. §		
Hrsz (2008)	4576		
Hrsz (2014)	4576		
műemléki környezet:	4001/2, 3, 7, 10; 4003/3-13, 4004, 4005, 4006/1-2, 4008, 4009/2, 4573, 4574, 4575, 4585, 4694/2, 5487 (A 4004 és 4005 ingatlanok maguk is műemlékek.)		
Indoklás:	Épült: 1913, historizáló Parkban, szabadon álló, U alaprajzú, háromszintes, manzárdtetős épület. Íves kerti és főhomlokzati középrizalittal a középső szárny előtt. A kerti homlokzat előtt kőbábos terasz. Síkfödémes belső terek, díszteremben stukkók. Az utcavonalon két, téglalap alaprajzú pavilon között, kovácsoltvas kapu. Építette gróf Gyürky Viktorné, báró Solymossy Irma Mária 1912–1913 között (építész: Ferdinand Fellner és Hans Hellmer). 1945-ig a család tulajdonában volt az épület, 1946-tól kórház. Belső terei az új funkciónak megfelelően átalakítva. Felújítva 1995-ben. (HR) A védetté nyilvánító rendelet szerint: A védetté nyilvánítás célja az 1912–1913-ban a Fellner és Helmer építésziroda tervei szerint épült, neobarokk stílusú egykori Gyürky-kastély építészeti és iparművészeti értékeinek, valamint kertjének és az abban található Szentháromság-szobornak a megőrzése. A kórház kertjét az arborétumok jegyzékéről szóló 19/2011. (III.16.) VM rendelet 1. melléklete is tartalmazza.		
Helyszínrajz, fénykép:			
Tervezői értékelés, javaslat:	A szabályozási terven értelemszerűen a műemléki környezet önmagában is műemlék részét nem jelöljük műemléki környezetként is. Az 5487 hrsz ingatlan nem érintkezik a		

műemléki környezet többi részével és valóságban sem része a védett ingatlanok meghatározó építészeti környezetének, így feltételezhetően tévedésből határozta meg a műemléki környezet részeként törlését javasoljuk.

A park felőli homlokzat elé ültetett oszlopos tuják túlnőttek, rontják az épület érvényesülését és a kerttel való kapcsolatát. Az együttes utólagos kiegészítései és a főépület átalakítása (pl. homlokzat előtti lépcső a tetőtérbe, előtetők) nagyjából rontják az együttes megjelenését. A park elhanyagolt. Az együttes továbbfejlesztése során az eredeti koncepciót kell erősíteni; parkban álló ház, ahol meghatározó a park és az épület kapcsolata. Ennek kórház esetében a pavilonos rendszer a megfelelője, amit az eddigi bővítések közül sajnos csak – az egyébként épületként építészeti értékten – röntgen osztály elhelyezésekor vettek figyelembe; hiába áll szabadon a bővítések többsége, még sincs saját tere.

Az önkormányzat igényének megfelelően a kert nyugati végét önálló telekként szabályozzuk. Az ortofotó részlet mutatja, hogy a telekrész nem tartozik a parkhoz. Ez a rész a III. új katonai felmérés szerint eredetileg sem volt parkosítva.

Az 1-es úttól északra fekvő telken úgy határozzuk meg az építési helyet, hogy a kastély tengelyében a horgász tavakhoz sétányt lehessen kialakítani.

Javasoljuk a park zárhatóságának megtartásával a közforgalom számára való nap-pali megnyitását. A park rekonstrukciójához használható a III. új katonai felmérésen látható belső úthálózat.

Tardy könyvében [20] 1994-ben így ismertetik a park értékeit: " Az 1979-ben nyilvántartott 170 faóriásból egy 1984-ben végzett értelmetlen pusztítást követően sajnos csak 53 példány maradt. A kert leghatalmasabb faegyede 451 törzsátmérőjű tölgy, tekintélyes a 244 cm törzskerületű törökmogyoró és a 170 cm törzsvastagságú, körülbelül 60 esztendőre becsült páfrányfenyő is. A főként kőris, bükk, vadgesztenye, platán, akác, feketefenyő, gyertyán, hárs, szil alkotta parkban sok kedves lágyszárú virít, így az odvas keltike, a hóvirág és a téltemető. A fákon számos énekesmadár fészkel, de az 1960-as, 1970-es években itt költött holló, gyöngybagoly, csóka, búbos banka valószínűleg már csak emlék marad."

7. ábra: Az ortofotón a pirossal keretezett területet az önkormányzat egy új óvoda számára kívánja a parktól leválasztani. Az 1-es út túloldalán lévő 4003/4 hrsz ingatlan is a kórházhoz tartozik. Figyelemmel a szintén védett műemlék templomra és plébániára, valamint a természet közeli állapotú horgásztóra és környékére, a déli elkerülő megépítése után csökkenő forgalom lehetőséget teremthet az úttól északra fekvő területnek a kórházhoz való intenzívebb csatolására. Egy nagyobb léptékű, igényes együttes kialakítására. (lásd: zöld nyíl)

Védett érték:	ún. Zichy-féle nagymagtár	
törzsszám:	11501	besorolás: műemlék
Címe:	Szőny, Petőfi u. 23.	
Elrendelés:	53/2011. (VIII. 25.) NEFMI	
Hrsz (2008)	4822	
Hrsz (2014)	4822	
műemléki	4001/4, 6, 8; 4821/2, 4823, 4825, 4826/1-3, 5; 4826/9, 5463, 5464, 5465,	
környezet:	5466, 5467, 5468	
Indoklás:	Épült: 1770. (Építtette Berényi Erzsébet grófnő 1759-től. Megbízására tervezte: Fellner Jakab. Az 1769-es elkészülte után súlyos vihkárt szenvedett épületet Simon Juda komáromi vármérnök állította helyre. [27])	

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

A homlokzat felső szintjének keretezése nem illik az épülethez és kedvező lenne a hátsó homlokzati toldalék bontása. A belső tér átalakítása a fedélszék alsó borítása és a jelenlegi raktár szerű használat nem emeli ki az épület szépségeit.

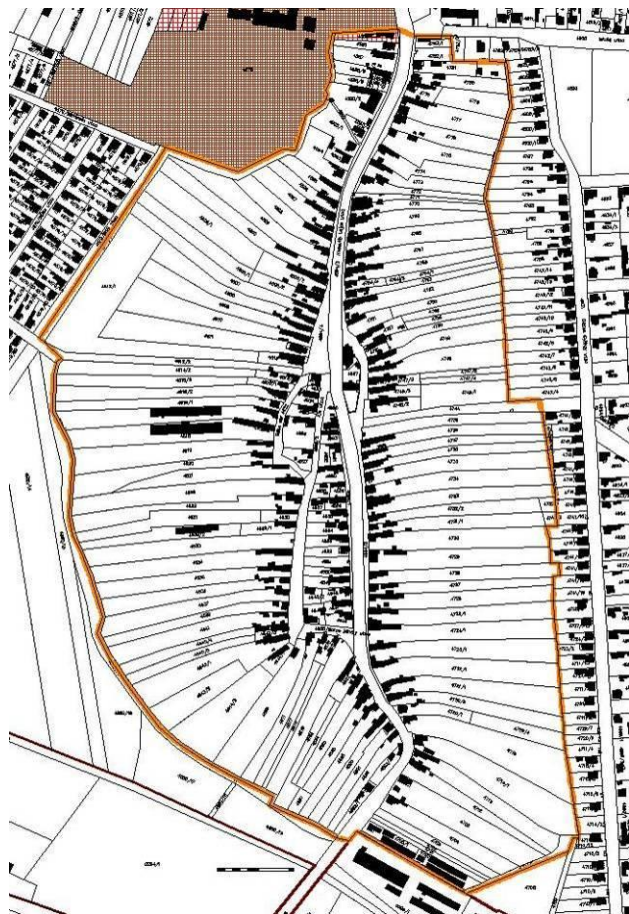
fc) Helyi védelem

1. Helyi területi védelem

1.a Településszerkezet - városszerkezeti jelentőségű terület:

Védett érték: **Szőny női magja:** Kossuth L. utca, Béke sor, Kiss utca, Boros M. utca

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

A helyszínrajz alapján azt hihetnénk, hogy nemcsak a szerkezet, hanem az épületek közül is sok őrzi eredeti formáját. A néhány fénykép jelzi, hogy a fésűs beépítésben még sok „hosszú ház” maradt meg, sajnos vagy nagyon rossz állapotban, vagy „polgárosítva”; az utcai homlokzatra kontyolt, de megemelt eresztvonalú, ablakosított tornácvégű homlokzattal. Nem kevés épület utcai vége már sátoztetős házzá alakult, és megjelentek – akár telekösszevonások árán – a legújabb típusok az „amerikai” háztól a nagyméretű vidéki ház sokféle fajtáján keresztül a megújított arányú „parasztházig”.

A részletes szabályozással megkíséreljük a fésűs beépítést – ahol nem értelmetlen – megtartani és kísértetet tenni a minimális mellett a maximális telekszélesség, az épületlélesség és magasság, valamint a színezés részletesebb szabályozására.

A környezetéhez képest hatalmas, közel 200 méter hosszú telkeket aligha lehet hosszútávon megőrizni. A településrész kontúrját ugyanakkor megőrizzük, a határ mentén futó árkot zöld folyosóvá szélesítve a telkek mélysége irányába pedig sorházas beépítést javasolunk a hosszúháza emlékeztető épülettömegekkel. A telepszerű beépítés közös építészeti koncepciója helyettesítheti a falu mára már elmúlt egységes kultúrája teremtette rendet.

1.b Településkarakter - egységes koncepció alapján épült együttesek:**Védett érték: Frigyes főherceg lovassági laktanya**

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Az 1900-as évek elején (1904-1908?) épült egykori huszárlaktanya Frigyes főherceg nevét viselte. A megújított III. katonai felmérés szerinti 26 épületből 2008-ban 19 áll. Többségüket kisebb-nagyobb mértékben felújították, átépítették. Műemléki igényességű rekonstrukcióra csak a keleti lovarda esetében került sor.

tés és az ismétlődő épülettömegek ennek nyomát még egyértelműen mutatják.

A következő képen a 2008 nyarán még átalakítás alatt álló, volt főépület. Sajnos ennek a felújítása nem igényes rekonstrukció; megmaradtak a nem illeszkedő kiegészítések, nincs jele a homlokzat rekonstruálásának. A legtöbb megtartott épület esetében hasonló a helyzet; döntő többségük üzemi, illetve irodaépületként van hasznosítva, ami egyelőre átépítések, bővítések árán biztosítja a fenntartásukat, de veszendőben az egységes építészeti megjelenés, ami azért is különösen zavaró, mert a szimmetrikus telepítés és az ismétlődő épülettömegek ennek nyomát még egyértelműen mutatják.

A volt laktanya területe a zártság megszűnése következtében kezd feloldódni a spontán változó, szomszédos iparterületekben. Mivel az épületek döntő többsége már magántulajdonban van, rövid távon nem valószínű egy egységesebb rekonstrukció. A 2005-ös ortofotón látható fasorokat lecserélték, a fenti képen látható facséméték még nem rajzolják ki a jelenleg cca. 2,5 hektáros volt alakuló tér park koncepcióját. A funkcióját veszített alakulótér új, városi funkciója álláspontunk szerint lehetővé teszi a tér méretének csökkentését, ugyanakkor intenzívebb zöld területként történő hasznosítását. A Klapka út felőli sáv átépítése miatt városépítészeti szempontból is kedvező a tér északi végében a javaslat szerint egy cca. 6000 m²-es új telek kialakítása és azon új térfal építése. (Volt laktanyák újrahazsznosításának jó példái pl. Tübingen volt francia laktanyái.)

A Monostori és Igmándi erődöket összekötő tervezett gyalogos-kerékpáros út lovardák mellett keresztezi a laktanya területét.

Javaslat a védelem kiterjesztésére:

Védendő érték: **MOLAJ lakótelep**

Helyszínrajz, fénykép:

8. ábra: A zöld vonal a helyi területi védelemre javasolt területet határolja. A sárga nyilak az egyedi védelemre is javasolt épületeket jelölik

9. ábra: Vezetői lakások a MOLAJ telepen

10. ábra: A MOL bázistelep szimmetrikus bejárati épületegyüttesének nyugati fele

11. ábra: Közel az eredeti állapotát őrző munkáslakás.

12. ábra: Durva átalakítás és idilli környezet a MOLAJ-on.

Tervezői értékelés, javaslat:

A munkás és alkalmazotti lakónegyed, amelynek munkáslakásai a népi építészeti gyökerű kertvárosi lakónegyedek (Wekerle telep, győri ágyúgyári telep) egyszerűbb változatai, vezetői lakásai és az ipartelep kapuépülete viszont már a modern építészeti mintáit követik.

A MOLAJ első ütemei a már megerősödött növényzet és az alacsony laksűrűség, valamint a potenciálisan jó ellátás miatt különösen kellemes lakóterületek. A későbbi bővítések sajnos - talán az étterem épület kivételével - már nem érik el a korábbi nívót és az igényesebb épületeken is rontó átalakítások, karbantartási hiányosságok látszanak. Ezért is a szabályozásban megengedjük a földszintes lakásoknak az eredeti kontúr követő emeletráépítését; az egyszerű tömeg még mindig jobban őrzi a beépítés eredeti karakterét, mint a burjánzó tetőtérbeépítések.

A védelem elrendelése mellett a MOLAJ hosszú távú fennmaradásához kedvező lépés a lakosság növelése, a lakónegyed továbbépítése, de a legutóbbi sávházas épületsornál jobb beépítési terv alapján. Az 1-es út felőli üres terület beépítését nem javasoljuk a régészeti feltárások előtt, hiszen itt volt a légiós tábor központja. Megfontolásra érdemes a modern épületek egyedi védelme is.

Védett érték: **Gyermekváros (320 fős gyermekotthon)**

Helyszínrajz, fénykép:

13. ábra: P. Mueller Éva: 320 fős gyermekotthon

Tervezői értékelés, javaslat: P. Mueller Éva Ybl-díjas tervező munkája (1969), az "Ipar-tervez" építészet egyik példája. (Magyar Építőművészet 1969/3. p.40-43, Magyar Építőipar 1970/1. p.20., Magyar művelődési létesítmények 1945-1970)

A mára szép parkká nőtt nagyméretű telken, az együttes rekonstrukciója után, a gyógyfürdő közelében értékes turisztikai együttes jöhet létre. Az épület vázas szerkezete alapján átalakítható adminisztratív- vagy lakóépületté is.

Civil javaslatban szerepelt az együttes kórházként történő hasznosítása, az együttes

elhelyezkedése alapján lehetséges, azonban mérete lényegesen meghaladja a mai kórházét.

A beépítés szerkezetének megtartásával a meglévő épületegyüttes bővíthető; lehetőleg legfeljebb fsz + I. emeletes pavilonokkal, esetleg a meglévő hotelszárnyaknál kisebb alapterületű többszintes épületekkel. Újabb beépítés helyének kijelölése a park növényállományának felmérése után, az értékes növények megőrzésével történjen.

Védett érték: **Lengyári lakóház**

Helyszínrajz, fénykép:

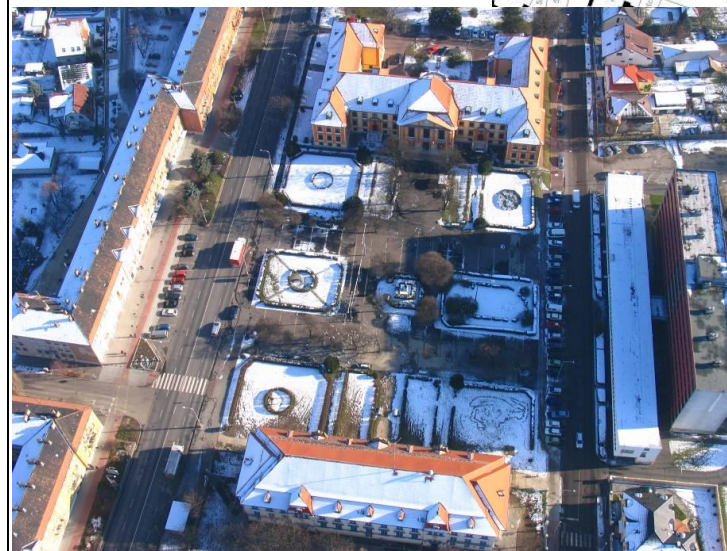
Tervezői értékelés, javaslat:

A Lengyár igazgatói(?) lakása a már helyi védelem alatt álló méntelepi épületek hasonló kvalitású kortársa. Az elkerülő út és az új híd megépülése után csökkenő forgalom felértékeli az Igmándi út déli szakaszát, amelynek karaktert adó épületei lehetnek a védett épületek. A védelem elrendelésének szándéka esetén érdemes jobban megvizsgálni a többi lengyári épületet is; különösen a porta és a mögötte lévő épület, valamint a kazánházi kémény műves alsó része figyelemre méltó.

1.c Településkép - karakteres, értékes utcaképek:

Védett érték: **Mártírok útja Szabadság térrel szembeni szakasza**

Helyszínrajz, fénykép:

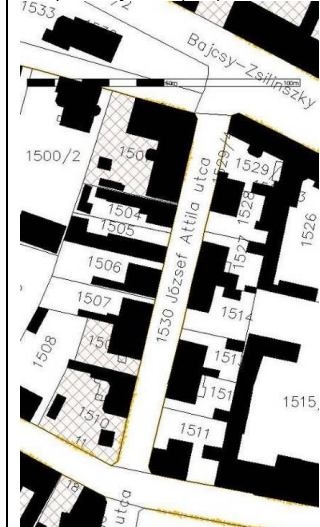

Tervezői értékelés, javaslat: A védett térfal épületei nem jelentősek, de magasságuk és elrendezésük segíti a tér két középületeinek érvényesülését. Az épületek használata során törekedni kell a mértéktartó tömeg, homlokzatképzés és színhasználat megtartására, tetőtér-beépítés esetén kerülni kell a tetősíkból kilépő, nagy felépítményeket. Átépitésre szorul a tér déli oldalán álló, túlzott tömegű épület; a tér felőli épületrész a térfal többi épületével közel azonos magasságúra növelése és a hátsó épületrész semlegesebb színezése javíthat a jelenlegi állapoton.

Időközben - a tér megújítását követően - a déli oldalon álló épületet felújították. A felújítás - korábbi tervek alapján - nem az előbbi javaslatnak megfelelően történt, de az új funkció és igényesebb környezetalkítás így is előnyös a Szabadság tér összképe szempontjából.

Védett érték: **József A. utca páratlan oldala a Bajcsy Zs. és a Kelemen L. utca között**

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat: Önmagában egyik épület sem kiemelkedő értéke. Védendő a nyugodt homlokzat és tömegalakításnak köszönhető kisvárosi hangulat.

Védett érték: **József A. utca páros oldala a Bajcsy Zs. és a Kelemen L. utca között**

Helyszínrajz, fénykép:

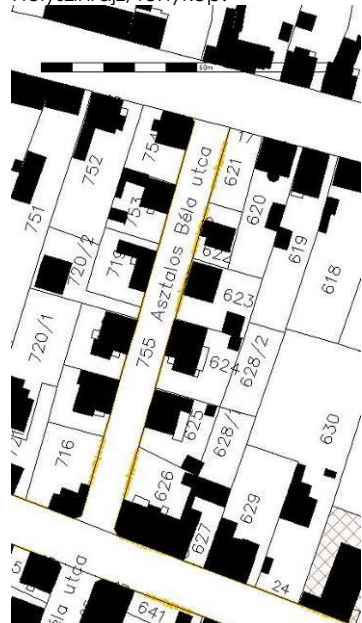
Helyszínrajz a páratlan oldalnál.

Tervezői értékelés, javaslat: az értékelés lényegében azonos az utca páratlan oldalával, azzal, hogy ezen az oldalon jobb arányú, épebben maradt homlokzati architektúrájú épületek is állnak.

Védett érték: **Asztalos B. utca páratlan oldala a Sport és Táncsics u. között**

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Védett érték: **Asztalos B. utca páros oldala a Sport és Táncsics u. között**

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Védett érték: **Szent István tér környéke**

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Védett érték:

Bajcsy-Zs. utca páros oldala a Szent István tértől az Igmándi útig

Helyszínrajz, fénykép:

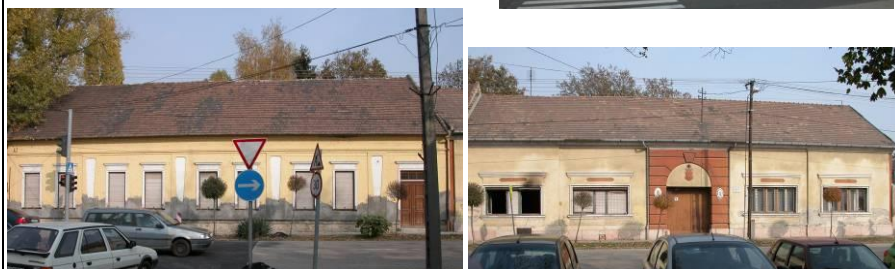

Tervezői értékelés, javaslat:

Az Igmándi út felőli oldalon álló újabb épületek rossz arányúak, durva homlokzati kiugrásaik nem érik el az utca korábbi épületei által meghatározott kisvárosi színvonalat. Ugyanezen épületek belső udvarainak beépítése túlszűfolt, zavaros.
A szabályozási terv a tömb észak-déli irányú új feltárásával egy nagyvonalúbb tömbbelső átépítésre tesz javaslatot.

Védett érték: **Bajcsy-Zs. utca páratlan oldala a Szent István tértől az Igmándi útig**

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

A fényképek készítését követően a TESCO-hoz vezető út előtti épületeket igényesen felújították. Kedvező lenne a zártorú beépítés befordítása erre a belső útra.

Védett érték: **Táncsics M. utca páratlan oldala a Liszt F. és a Beöthy Zs. utca között**

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

A könyvtár és a bírósági épületeken kívül önmagában jelentős épület nincs ezen az utcaszakaszon. Az egész utcában tapasztalható a beépítés intenzitásának növekedése (tetőtér beépítés, bővítés, új épületek) Az átépítések során kerülni kell a kisvárosi hangulathoz lakóépületek esetében nem illő túlzott tömegjátékot, nagy tetőfelépítményeket; kedvezőbb az emeletes, esetleg zártorsódó beépítés, ha a leírt folyamat folytatódik.

Védett érték: **Táncsics M. utca páros oldala a Liszt F. és a Beöthy Zs. utca között**

Helyszínrajz, fénykép:

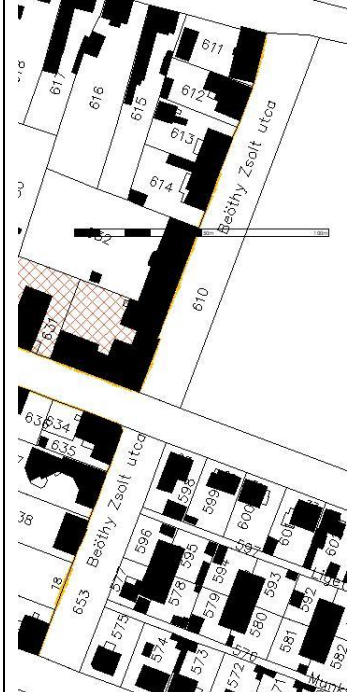

Tervezői értékelés, javaslat:
Azonos az előzővel.

Védett érték: **Beöthy Zs. utca páros oldala a Czuczor G. és a Sport utca között**

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:
A Jókai ligetre néző beépítés a Belváros legszínvonalasabb beépítése.

[tartani.](#)**1.d A település táji környezete**

Jelenleg nincsen ebben a körben helyi védelem alatt álló terület. A védelem kiterjesztését az alábbi, központi védelemben nem részesülő területekre **javasoljuk**:

Védett érték: **horgásztavak**

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

A horgásztavak környékét Tardy könyve [20] is védettnek tartja, ahol a az idős fehér nyárok mellett a többi ártéri fafaj is megtalálható.

1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszám: 17

[A terület beépítését továbbra is a jelenlegihez hasonló minimális szinten javasoljuk](#)

Védett érték: Rüdiger tó környéke

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

A tó környékét Tardy könyve [20] védettként ismerteti. 40-50 éves fűz- és platánfák, hattyúk, mocsári teknős

1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszáma: 1.
 A tavak környékének természet közeli karaktere megőrzése érdekében a lényeges a parkot szegélyező fasorok megtartása, bővítése, annak érdekében, hogy ne a szomszédos tömbök beépítése legyen a park térfala.

Védett érték: Jókai liget

Címe:

Hrsz: 609

Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték.
 Sorszáma: 2.
 A Jókai ligetet az arborétumok jegyzékéről szóló 19/2011. (III.16.) VM rendelet 1. melléklete is tartalmazza.

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

A Jókai ligetet Tardy könyve [20] védettként ismerteti. (évszázados kocsonyástölgyek, magyar kőrisek, platánok, vadgesztenyék)

2. Helyi egyedi védelem**2.a Építmény**

Védett érték: Szőnyi református templom	
Címe: Szőny, Kossuth L. utca	Hrsz: 4698
Indoklás: Épült: 1878.	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat: nincs beavatkozási igény	

Védett érték: volt méntelepi épületek	
Címe: Igmándi út 36,38,40	Hrsz: 30, 31/1
Indoklás: Épült:	
Helyszínrajz, fénykép:	
	

Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:

A volt Méntelep szélső épületei a város talán legszebben felújított épületei. A középső épület hátsó oldali bővítése nem illik az épülethez; felújítása esetén javasolható a bontása és az eredeti épület arányait megtartó bővítés tervezése.

Az épületek előtti és mögötti parkot kertépítészeti tervek alapján lehet továbbfejleszteni, megtartva az értékes növényállományt.

Védett érték: **gabonamalom**

Címe: Klapka Gy. út 40.

Hrsz: 1785/5

Indoklás: Épült: 1905 (?)

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

A malom képen látható főépülete korábban az átjáró feletti toronyra szimmetrikus tömegű épület volt. Az eredeti épület leégett, a helyreállításkor megváltozott kicsit a nyílásrendje is. A technológiai váltások miatt az eredeti épület helyreállítása nem várható. A védelem jegyében a fejlesztések során a főépület domináns megjelenését kell megőrizni.

Védett érték: **polgármesteri hivatal**

Címe: Szabadság tér 1.

Hrsz: 1

Indoklás: Épült: 1929.

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Az épületet mintaszerűen felújították.

Védett érték: **egykori járásbíróház**

Címe: Beöthy Zs. u. 26.

Hrsz: 633

Indoklás: Épült: 1935.

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Az épület legközelebbi felújításakor az eredeti tagozást jobban kiemelő, ugyanakkor finomabb színezéssel tovább növelhetők az épület értékei. (A levéltárban rendelkezésre állnak az épület tervei, és fellelhetők korabeli fényképek is.)

Védett érték: egykori fogdaépület	
Címe: Táncsics M. u. 26.	Hrsz: 631
Indoklás: Épült:	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	
A járásbíróház épületével együtt épült fogda utcai homlokzatát a nyílászárócserék tönkretették. A rekonstrukciót segíthetik a levéltárban meglévő tervek.	

Védett érték: régi rk. templom		
Címe: Szent István tér	Hrsz: 1532	
Indoklás: Épült: 1911-21 között		
Helyszínrajz, fénykép:		
		
Tervezői értékelés, javaslat: Az épületet és környezetét a közelmúltban felújították.		

Védett érték: **Jézus Szíve rk. Plébánia templom**

Címe: Szent László út 14/a

Hrsz: 1633

Indoklás: Épült: 1935-1937. tervezte Kőrmendy Nándor

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat: A szép modern templom belső teréhez nem illik a felújításkor készített belső festés.

Védett érték:

Címe: Bajcsy-Zs. u. 9.

Hrsz: 1557

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

A rontott homlokzatú épület megtartása rekonstrukciója esetén - lehetőleg eredeti tervei alapján - jobb arányú homlokzatot kell tervezni; magasabb ablakokkal az épület magasságához illő méretű párkánnyal. Elfogadható az épület emeletráépítéssel való bővítése. A tetőből kiemelkedő tetőablakok nem kívánatosak.

A TESCO felé nyitott utca jelenlegi formájában városszerkezeti seb. javasoljuk az épület kiegészítésével a tömb keretes beépítésű kiegészítését az új utca felé.

Védett érték: egykori plébánia	
Címe: Bajcsy Zs. u. 11.	Hrsz: 1558
Indoklás: Épült:	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat: Az épület jelen formájában való megtartása, vagy emeletráépítéssel való bővítése egyaránt elképzelhető.	

Védett érték: egykori iskola	
Címe: Bajcsy Zs. u. 13.	Hrsz: 1559 1558
Indoklás: Épült:	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat: (Hrsz. valószínűleg telekösszevonás miatt megváltozott.) Az épület jelenlegi formájában való megtartását javasoljuk.	

Védett érték: **egykori zárda-óvoda**

Címe: Bajcsy Zs. u. 15-17.

Hrsz: -559>1558

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat: Hrsz. valószínűleg telekösszevonás miatt megváltozott. Az épületet a közelmúltban felújították.

Védett érték: **mozgóképszínház**

Címe: Táncsics M. u. 13.

Hrsz: 714

Indoklás: Épült: 1930.

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Rontott homlokzatú épület. Az eredeti homlokzati architektúra rekonstruálható fennmaradt fényképekről.

Védett érték: régi posta épülete	
Címe: Szent István tér 5.	Hrsz: 1535
Indoklás: Épült:	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat: Az épületet a közelmúltban felújították.	

Védett érték: posta épülete	
Címe: Szent István tér 2.	Hrsz: 1501
Indoklás: Épült:	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték: **rendőrségi palota**

Címe: Igmándi út 24.

Hrsz: 693

Indoklás: Épült: 1930.

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat: -

Védett érték: **egykori pénzügyőr laktanya**

Címe: Kelemen L. u. 20-22.

Hrsz: 1457, 1458

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat: A Klapka Múzeum átnőtt a védett 20. szám telkére, ezért is, és a két épület eredeti közös funkcionálása is indokolja, hogy a védelem kiterjedjen a 1458 hrsz területére.

Az emeletes épület homlokzat felújítása elrontotta a kicsit amúgy is nyomott homlokzat arányait a legközelebbi átfestéskor törekedni kell a visszafogottabb színezésre.

Védett érték: **református templom, gyülekezeti ház és parókia**

Címe: Asztalos B. u. 1.

Hrsz: 679

Indoklás: Épült: 1927.

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat: -

Védett érték: **egykori áll. polgári iskola (mai Petőfi S. Ált. Iskola)**

Címe: Szabadság tér 2.

Hrsz: 7

Indoklás: Épült: 1927.

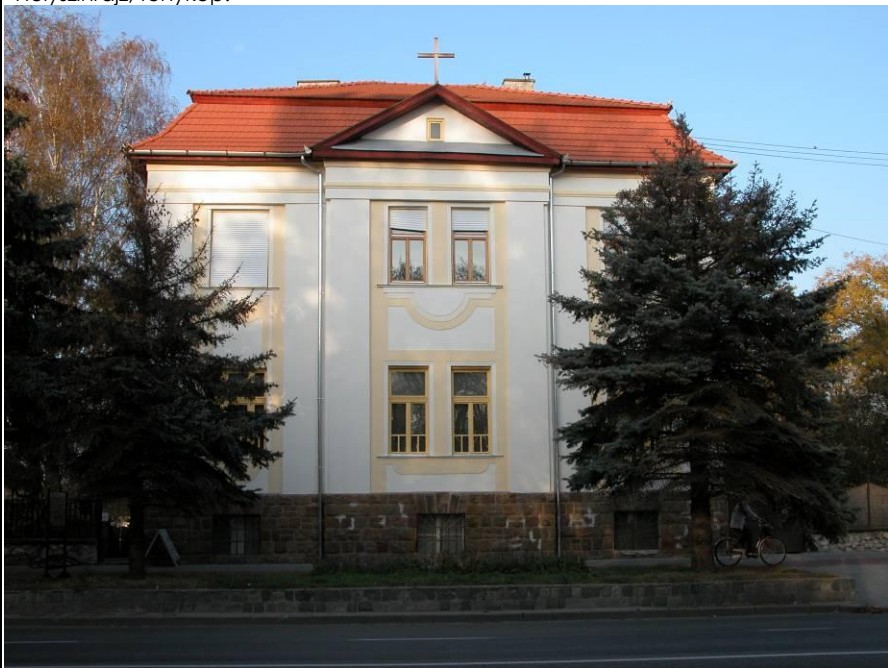
Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat: -

Védett érték:	
Címe: Sport u. 32.	Hrsz: 774
Indoklás: Épült:	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat: -	

Védett érték: könyvtár	
Címe: Táncsics M. u. 10.	Hrsz: 723/1
Indoklás: Épült:	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat: Az épület homlokzatának mielőbbi felújításakor a homlokzatot egységesen kell színezni. A bejárat feletti attika esetleg bontható.	

Védett érték: evangélikus imaház	
Címe: Mártírok ú. 10.	Hrsz: 540
Indoklás: Épült:	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat: Szépen felújított épület.	

Védett érték: egykori tűzoltó laktanya	
Címe: Beöthy Zs. u. 3.	Hrsz: 545
Indoklás: Épült:	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat: A felújításkor a rontott homlokzatot javítani kell és visszafogottabban színezni.	

Védett érték: **nyomda, volt Igmándi víz épülete**

Címe: Igmándi út 3.

Hrsz: 1553/1

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

A szépen felújított épület színezése kicsit erőse sikerült. A saroktoronyról hiányzik a csúcsdísz.

Védett érték: **volt Korzó étterem épülete**

Címe: Igmándi út 5.

Hrsz: 1525/3(?)>1521/3

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Az épület legközelebbi felújításakor a rontott homlokzatok arányait javítani kell és az egész épületet egységesen kialakítani.

Védett érték:

Címe: Igmándi út 11.

Hrsz: 1518/2

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

A védelem fenntartásának a tönkretett homlokzatú ház esetében nincs sok jelentősége

Védett érték:

Címe: Igmándi út 13.

Hrsz: 1433

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

A szépen helyreállított homlokzatú épület emeletráépítéssel bővíthető.

Védett érték:

Címe: Bajcsy Zs. u. 6.

Hrsz: 1516

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Az épület emeletráépítéssel bővíthető.

Védett érték: **szálloda**

Címe: Bajcsy Zs. u. 8.

Hrsz: 1523

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Legközelebbi homlokzat-felújításkor az épület egységes színezését helyre kell állítani. Az épület visszafogott plasztikájához kevésbé illik a kapu kétszínű mázolóssal való kiemelése.

Védett érték:

Címe: Bajcsy Zs. u. 14.

Hrsz: 1529/2

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Védett érték:

Címe: József A. u. 2.

Hrsz: 1455/1

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Védett érték:

Címe: József A. u. 4.

Hrsz: 1454/1,2,4

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Védett érték:

Címe: József A. u. 8.

Hrsz: 1452

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Védett érték:	
Címe: József A. u. 10.	Hrsz: 1510
Indoklás: Épült:	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték:	
Címe: József A. u. 12.	Hrsz: 1509
Indoklás: Épült:	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték:

Címe: Kállai T. u. 13.

Hrsz: 1547

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Védett érték:

Címe: Klapka Gy. út 15.

Hrsz: 1455/2

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Védett érték:	
Címe: Klapka Gy. út 17.	Hrsz: 1456
Indoklás: Épült:	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték:	
Címe: Klapka Gy. út 61-63 (javaslat a védelem kiterjesztésére)	Hrsz: 1650/3 és 1650/4
Indoklás: Épült:	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték:

Címe: Klapka Gy. út 65- 67.

Hrsz: 1655/5
1656

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat: A jobb oldali képen lévő, listázott épület helyett a baloldali szomszéd, emeletes épület védelmét javasoljuk.

Védett érték: **Szűnyogvár**

Címe: Koppány vezér út 313.

Hrsz: 2672/2

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Védett érték:

Címe: Hősök tere 3.

Hrsz: 4807/4

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat: A piros nyíllal jelölt védett épületnek a jelenlegi környezetben már nincsen meghatározó szerepe. A belső tereire is kiterjedő vizsgálat alapján lehet dönteni a védelem fenntartásáról.

Szóba jöhet viszont az 5487 hrsz alatti, az előtérben kék nyíllal jelölt emeletes önkormányzati épület (rendelő, önkormányzati kirendeltség) védelme, nem annyira az épület saját értékei miatt, hanem azért mert a városiasodás első jele Szőny központjában. A terv a Hősök tere és a Zichy malom közötti terület emeletes, zártosuló átépülését javasolja; a malom mellett is megindult már ez a folyamat.

Védett érték: **iskola**

Címe: Széchenyi u. 7/a.

Hrsz: 4010

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat: Az iskola épület utcai homlokzata rossz arányú. A horgasztó felőli hátsó homlokzat sejteti, hogy volt az épületnek szerencsésebb korszaka is. Védelmét talán az előző épületnél részletezett meggondolás indokolja.

Védett érték: volt katolikus imaház

Címe: Aranyember u. 50.

Hrsz: 2262

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Szép villaépület, megérdemli a gondos rekonstrukciót. Magas tornya tájékoztatósi pont is a Duna felől. Részletes felmérése alapján megfontolandó a műemlékké nyilvánítása.

Védett érték: **három lovarda**

Címe: Frigyes laktanya területén

Hrsz: 1782/5,
1782/9
1782/94

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Védett érték: **Szőnyi vámház**

Címe: Mártírok ú. 131.

Hrsz: 913

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Védett érték: **Igmándi vámház**

Címe: Török l. u. 1.

Hrsz: 1196

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Védett érték: Ácsi vámház	
Címe: Ácsi út	Hrsz: 1926/2
Indoklás: Épült:	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat: A többi vámháztól eltérően ehhez a Monostori erőddel szemben lévő vámházhoz nagyobb telek tartozik, környezete nem beépített. A tulajdonosa idegenforgalmi fejlesztést tervez. A vámház rekonstrukciója jól illeszkedhet egy ilyen programhoz, ha az új épület léptéke figyelembe veszi a megtartott épületet, vagyis a tömege nem nyomja agyon azt. Ellenkező esetben nincs sok értelme a tönkre ment, lakatlan épület megtartásának.	

Javaslat a védelem kiterjesztésére

Védett érték: Zichy kúria	
Címe: Újszálláspuszta	Hrsz: 5504/2
Indoklás:	
Az 1659 óta a Zichy család tulajdonában lévő szőnyi uradalom részeként 1842-ben jött létre Újszálláspuszta. Ekkor építtette gróf Zichy János a mai épület legrégebbi szárnyát; a népies klasszicista stílusban épült hat félköríves nyílású, pillérekben nyugvó tornácos helyiségsort. A Zichy birtokot 1892-ben megvásárló Solymosy László halála után (1904) lánya, Gyürky Viktor grófné lett az örökös. Ő bővítette az épületet azzal a historizáló stílusú szárnyal, amely előtt két pilléren nyugvó, oszlopos feljáró, hátsó homlokzata előtt pedig terasz húzódott. A kúria vízszolgáltatását a padláson elhelyezett víztartály biztosította. A kúriát később a grófné fia Gyürky Aladár és annak felesége Bárczy Judit használta, mivel a grófi család az állítólagos műlovarnő feleséget nehezen fogadta be. Később, amikor beköltöztek a szőnyi kastélyba a jószágigazgató lakott itt. A II. világháborúban katonákat szállásoltak el az épületben, 1945 után a Dózsa -, majd 1949-től a Klapka Tsz. tulajdonába került, szolgálati lakásokat alakítottak ki benne. 1990 után a lakásokat privatizálták. A kúriát 10 hektáros park övezte, melyhez gyümölcsös is tartozott, és amelyben egy kis dombon régi sírok találhatók, köztük van Gyürky Nicolette (1926-35) és Bárczy Gusztáv (1864-1942) sírja. [23]	
Helyszínrajz, fénykép:	

Tervezői értékelés, javaslat:

A hozzá nem értő átalakítások tönkre tették az egykori kúria épületet. Jelenleg több lakásos lakóépületként működik; felújítása csak tulajdonos, illetve funkcióváltás után valószínűsíthető. Védelmi javaslata további kidolgozásra szorul; melynek első lépése az épület részletes felmérése.

Védett érték: **vasúti váltóházak**

Címe: vasútállomás

Hrsz:

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

A MÁV a Budapest-Hegyeshalom vonali pályára költött milliárdok után nem tervezi az elrontott vasútállomás építészeti rekonstrukcióját. A vasúti építészet második fénykorát idéző váltóház helyi védelme a vasútállomás építészeti rekonstrukciójára terelhetné a figyelmet, hiszen a vasútállomás alapozta meg Új-Komárom várossá fejlődését, a legerősebb kapocs az északi ikertestvérhez, szinte az ikerváros középpontjában áll, Dél-Komárom egyik lehetséges Duna-parti átjárója.

Védett érték: **lakóház a Frigyes laktanya sarkán**

Címe: Hrsz: 1782/74

Indoklás: Épült:

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat: Az épület védetté nyilvánítási javaslatát nem első sorban egyéni kvalitásai indokolják, hanem Új-Komárom dél-nyugati negyede átalakításának egyik fontos bázisa lehet az épület előtt kialakult tér, és esetleges kiegészítése a malom oldalán.

Védett érték: **Egykori fogadó**

Címe: Igmándi út 2. Hrsz: 740/1

Indoklás: Az épület valószínűleg a város legkorábbi, még ma is álló épülete, amely már az I. katonai felmérésen is látható.

Az 'F' alaprajzi formájú épület hátsó része ma lakóházként működik. A belső udvar körüli boltíves U alaprajzú tornác szép arányai az elfalazás ellenére jelzik az épület értékeit.

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Az épület ma is kereskedelmi és turisztikai szempontból frekvenciált helyen van. Felújítása megkezdődött. A felújítás után a város jelentős „kapu” épülete lesz az Észak Komárom felől érkezők számára. nemcsak az Igmándi úti bevásárló utca, hanem a Sport utca, a fürdő irányába is.

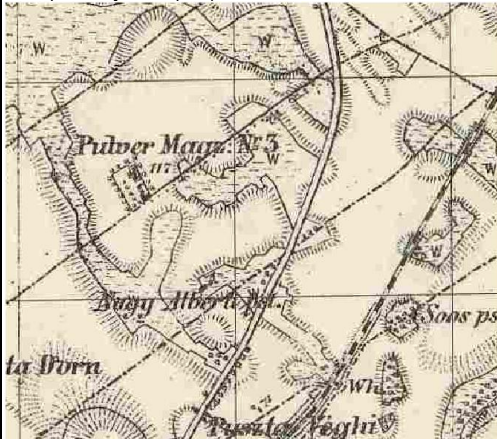
Címe: Zrínyi utca 1.	Hrsz: 1921
Indoklás: Az először a III. megújított katonai felmérésen látható épület a helyi képviselő szerint karantén lóistálló volt.	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat: A jelenleg lakóépületként használt, leromlott állagú, toldozgatott épület az egykori kőszállító vasút helyére tervezett gyalogos-kerékpáros felüljáró megépülése esetén turisztikai szolgáltató, vendéglátó funkcióra is használható. Védelme inkább helytörténeti értékével indokolható. Felújítása során meg kell szabadítani a jelenlegi toldalékoktól.	

Címe: 6.sz. lőporraktár	Hrsz: 0216/48 (?)
Indoklás: Komárom katonaváros történeti emlékei az egykori katonai létesítmények	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat: A III. sz. katonai felmérés és az alaptérkép, valamint az ortofotó alapján feltételezett helyet helyszíni bejárással kell igazolni.	

Címe: 3.sz. lőporraktár Hrsz: 0139/4

Indoklás: Komárom katonaváros történeti emlékei az egykori katonai létesítmények

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat: A III. sz. katonai felmérés és az alaptérkép, valamint az ortofotó alapján feltételezett helyet helyszíni bejárással kell igazolni.

1.c Szobor, képzőművészeti alkotás, utcabútor - emlékművek, síremlékek:

Védett érték: **szőnyi izraelita temető**

Címe: Tatai út 27.

Hrsz: 5504/2

Indoklás: Épült: 1878.

Helyszínrajz, fénykép:

Tervezői értékelés, javaslat:

Az elhagyatott temetőben valószínűleg a legtöbb sírhelyet exhumálták. Az olvasott datálású síremlékek közül a legkorábbi 1893-as, a legkésőbbi 1992-es. Kegyeleti parkként való ápolásához kertépítészeti terv alapján történő rendszeres gondozás, a kerítés rendbetétele szükséges.

1.d Egyedi tájérték

Az alábbiak szerinti egyedi tájértékek egy részét az önkormányzat 1992/3. helyi védelmi rendelete alapján soroljuk fel, az indoklás rovatban külön jelezve. A Magyarországi települések védett természeti értékei című könyv [20] több értékes természeti, egyedi táji értéket sorol fel, amelyek mindegyike nem szerepelt az önkormányzati rendeletben, de itt azokat is felsoroltuk, bár ezek hivatalos védettségének nyomait nem sikerült fellelni, feltehetőleg korábban a megye leltározta a természeti értékeket. Az itt listázott értékeket a Táji- és természeti értékeket bemutató 1.3.1.9 számú tervlap is szemlélteti.

Javasoljuk a listán felvett értékekkel a helyi védelmi lista kiegészítését.

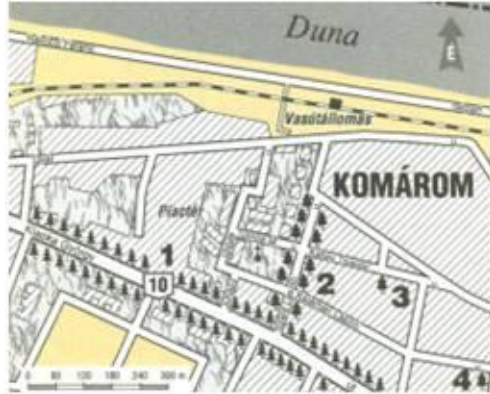
Védett érték: Frigyes laktanya – 80-100 esztendőes vadgesztenyék, korai juharok, platánok	
Címe:	Hrsz:
Indoklás:	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat: A állomány jelentős részét kivágták a fák előregedése, betegsége miatt. Jelen állapotában a foghíjas fasorok, visszametszett törzsekből sarjadó új hajtások nem keltik ápoltság benyomását. Javasoljuk a park áttervezését, hiszen a száz éves foghíjas fasorokban a csemete fa pótlásokkal soha sem lehet már a korábbi képet elérni. Ezt indokolja az is, hogy a terület funkciója megváltozott; a gyakorlótér már nem kell, de a zöldfelület még nem talált új rendeltetést. A terület mérete miatt a Jókai ligethez hasonló park kialakítását javasoljuk. A 2014-ben Márkus Attilával folytatott beszélgetés során elmondta, hogy a volt gyakorlótér kevésbé alkalmas park kialakítására, mivel a felszín alatt kő és kavicsréteg van a jobb vízáteresztés érdekében. E miatt ugyanakkor kiválóan alkalmas a terület lovaspályaként.	

Védett érték: Béla-pusztá – fekete fenyők	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszáma: 23.	
Helyszínrajz, fénykép: Béla pusztá a MOL iparteleptől délre lévő volt tsz major, ma állattenyésztő telep. A fekete fenyőket nem sikerült pontosabban lokalizálni.	
Tervezői értékelés, javaslat:	

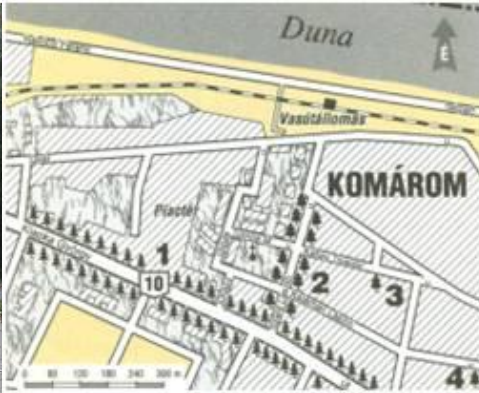
Védett érték: Damjanich utca – vadgesztenyefasor (2)	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszáma: 9.	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték: Duna áruháza mellett dísfák (3)	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszáma: 3.	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték: Erdő-csárda körül kocsányos tölgy hagyásfák	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszáma: 31.	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték: Idősek háza udvarán díszfák, császárfák (4)	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszáma: 4.	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték: Igmándi úti vadgesztenyefasor (1)	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszáma: 5.	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték: Klapka György utcai örökzöldek (1)	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszáma: 12.	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték: Mártírok úti lumóza és örökzöldfasor (1)	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszáma: 8.	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

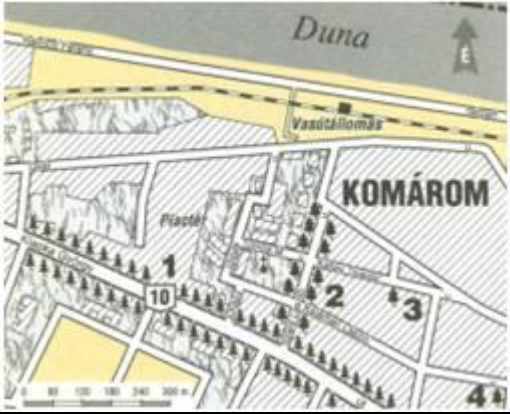
Védett érték: Monostori Művelődési ház fái	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszáma: 29.	
Helyszínrajz, fénykép:	
Tervezői értékelés, javaslat:	

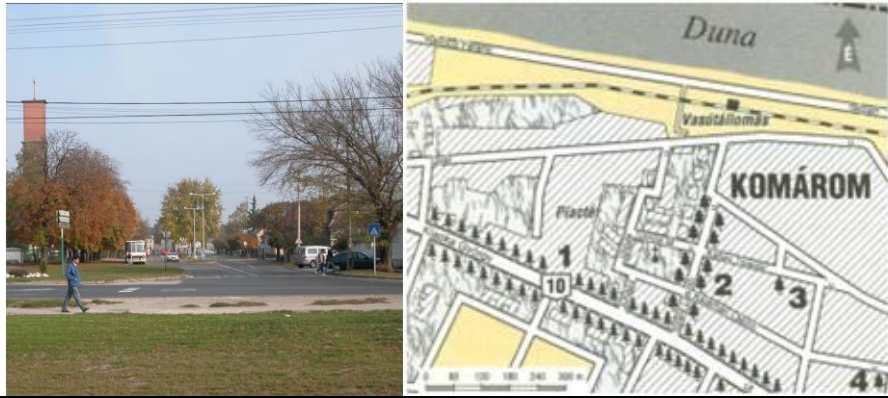
Védett érték: Nagyherkályi út menti tölgyek	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszáma: 33.	
Helyszínrajz, fénykép:	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték: Pityó parti jegenye, fűz- és nyárfák	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszáma: 20.	
Helyszínrajz, fénykép:	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték: Rukken-tó fái	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszáma: 31.	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték: Szabadság úti vadcsereznyefa	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszáma: 19.	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték: Szent István téri császárfű (Kállay Tivadar utca mellett) (3)	
Címe:	Hrsz:
Indoklás:	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték: Szent László utcai fasor (2)	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszáma: 11.	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték: Tatai úti szederfák	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszáma: 18.	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték: Termálfürdő fái (1)	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszám: 13.	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték: Tóparti lakótelep vadgesztenye-fasora (2)	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszám: 6.	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	
Az egykori méntelep területén lévő értékes növényzet elvileg a később épült lakótelep zöldfelületeként szolgál. A helyszíni szemle alapján azonban az intenzív használat a terület csak kis részét érinti, így a közhasználat segítése érdekében is javasoljuk a terület intenzívebb; park szerű gondozását, az idős fák egészségi állapotának folyamatos figyelemmel kísérését és az állomány folyamatos fenntartásának biztosítását.	

Védett érték: Újszállási kastély körüli fák	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszáma: 27.	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték: Igmándi erőd körüli, szórványos ligetes telepítés	
Címe:	Hrsz:
Indoklás: 1992/3. Önk. rendelet alapján helyi jelentőségű védett természeti érték. Sorszáma: 14.	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Tervezői értékelés, javaslat:	

Védett érték: fekete dió fa	
Címe: Szabadság út	Hrsz:
Indoklás:	
Helyszínrajz, fénykép:	
	
Megjegyzés, tervezői értékelés, javaslat:	
A Magyarországi települések védett természeti értékei című könyv szerint vadcseresznye.	

A település területén az 1992/3. önk. Rendelet alapján további helyi jelentőségű védett természeti értékek a következők: (ábrázolásuk: 1.3.1.9. tervlap)

7. Vízgazdálkodási társulat telephelyén található császárfű
15. Csillag erdő és környéke
16. Sellye János Kórház (Gyürki kastély) kertje
21. Duna ártéri terület
22. TSZ. Horgásztó környéke
24. Monostori erdő (beleértve az árkásztábor területét)
25. Duna partszakasz
26. Monostori sziget
28. Monostori kettős kanyar melletti park teljes területe
30. Szunyogvár környéke
34. Komáromban kora tavasszal a réteken előforduló téltemető területe

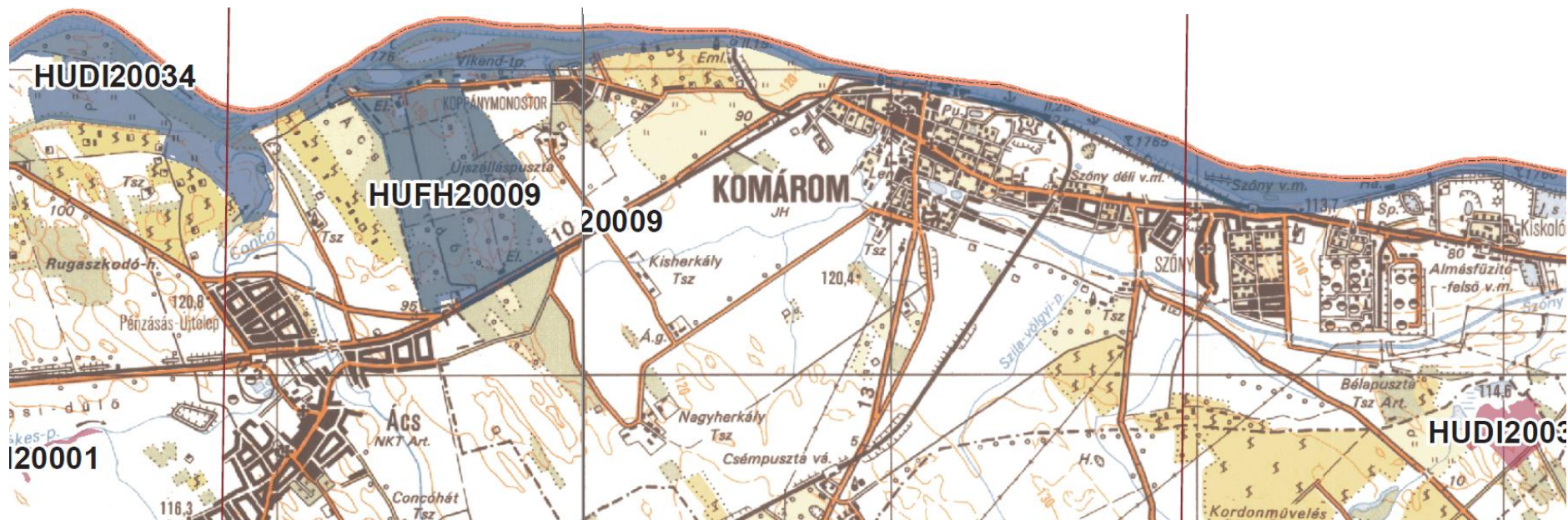
A 7., 22., 28., 30. és 34. helyszínek országos műemléki, vagy természeti védelem alatt is állnak.

fd) Természetvédelem

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről (Natura 2000) szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet 5. melléklet 5.16.27. szerint a Komárom 02, 03, 04, 06/1, 06/2, 07, 08, 09, 010, 011/1, 012, 0385, 0407/2b, 0408/2, 0408/3, 0408/4, 0408/5, 0408/6, 0408/7, 0408/8, 0408/9, 0408/10, 0409/1, 0409/2, 0409/3, 0409/4, 0409/5, 0409/6, 0409/7, 0409/8, 0409/9, 0409/10, 0409/11, 0409/12, 0409/13, 0409/14, 0409/15, 0409/17, 0409/18, 0409/19, 0409/20, 2451/2, 2555/10, 2599/2, 2603, 2604, 2605, 2641, 2642, 2668, 2672/2, 2672/3, 2673, 2778, 2779, 2780, 2799, 2822 hrsz-ek a **Duna és ártere** (HUDI20034) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területhez (Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság területe); továbbá a 6.4.4. szerint a Komárom 016/2, 016/8, 016/13, 016/14 hrsz-ek a **Gönyői-homokvidék** (HUFH20009) **kiemelt jelentőségű természet-megőrzési területhez** tartoznak (Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság területe). (14. ábra)

A Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet létesítéséről szóló 19/1992. (XI.6.) KTM rendelet melléklete szerint a Komárom **016/9** hrsz a **tájvédelmi körzet** része. A rendelet 4. §-a szerint: A tájvédelmi körzet magában foglalja ... a Komárom Megyei Tanács 138/1976. (XII. 7.) V. B. határozatával védetté nyilvánított Erdőcsárda körüli Kocsányos Tölgyes Természetvédelmi Területet.

Az érzékeny természeti területekkel érintett települések felsorolását tartalmazó 2/2002. (I.23.) KÖM-FVM együttes rendeletben Komárom nem szerepel.

14. ábra: Kiemelt jelentőségű természet-megőrzési (Natura 2000) területek Komáromban. Forrás: részletek a 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről 6. melléklet 3. rész 73. és 74. szelvényeiből

Az ÉDUKÖVIZIG előzetes véleményezés során adott adatszolgáltatása szerint: "Természetvédelmi szempontból megállapításra került, hogy Komárom város belterületén országos védettséget élvező természeti elem, terepi forma alakulat, tájképi elem nem található."

Az OTt 3/5. sz. melléklete szerint ugyanakkor a város teljes területe országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete.

A tervező álláspontja szerint a város legértékesebb természeti környezetei a vízparti természet közeli állapotú területek. Az idős növényállomány teszi értékessé az egykori katonai területeket, noha a Frigyes laktanya fái közül már sokat ki kellett vágni egészségi állapota miatt. Gazdag a növényállomány az egykori bányatavak közelében és az erdők területe illetve környezete akár zöldterületeként is értékelhető. Gondozott a város két legintenzívebben használt parkosított területe; a Jókai liget és a fürdő területe. még kissé elvadult állapotában is nagyszerű a kórház, az egykori Gyűrky kastély parkja.

Mindezeket megtartva a tervezői szándék az egyes elemek összekötése, hálózattá szervezése. Ebben jelentős szerepe van

- a szántóföldi földutak és árkok környezete fásításának,
- a Szőny-Füzítői csatorna kísérő fásításának és
- az utcai fasorok fenntartásának illetve újabbak ültetésének.

Koppánymonostori sziget és Duna part

"A csaknem 4 km hosszú dunai sziget felső részén ártéri fűz-nyár ligeterdőkkel koszorúzott, elhagyott gyümölcsösök, kiterjedt rétek húzódnak, az alsó terület ligeti szőlővel sűrűn befutott, vadregényes ártéri erdők borítják. A sziget számos madár fészkelő helye, egyúttal a közeli koppánymonostori üdülőterület kedvelt kirándulóhelye. A sziget felső végén keskeny földsávval csatlakozik a parthoz." [20]

15. ábra: Duna parti sétány a Koppánymonostori szigeten.

Szőnyi Duna ártér

A négy kisebb szigeten jellegzetes ártéri növénytársulások, fűz-nyár ligeterdők tenyésznek. Az egyik sziget alsó végén mintegy 40-50 páros bakcsó kolóniában alkalmanként kis kócsag is fészkel. [20]

A **herkályi erdő**ben 1942-ben nyilvánították Tardy [20] szerint védetté a téltemető termőhelyét.

16. ábra: Téltemető a herkályi erdőben [20]

A Pannónhalmi Tájvédelmi Körzet létesítéséről szóló 19/1992. (XI.6.) KTM rendelet melléklete szerint a Komárom **016/9** hrsz a **tájvédelmi körzet** része. A rendelet 4. §-a szerint: A tájvédelmi körzet magában foglalja ... a Komárom Megyei Tanács 138/1976. (XII. 7.) V. B. határozatával védetté nyilvánított Erdőcsárda körüli Kocsányos Tölgyes Természetvédelmi Területet.

g) Az örökségi értékek elemzése

Dél-Komárom **újváros**, létét a Felvidék elcsatolásának „köszönheti”. Az 1925-től a többségében konzervatív középületekkel kiépülő kisváros egységes megjelenését a II. világháború utáni teletszerű beépítések, majd a rendszerváltás utáni kereskedelmi építészet alaposan megváltoztatta. Időközben az alapítás kori épületvagyron kisebb értékű része előregedett. A rendszerváltást követően a középületek nagy részét felújították, de az alacsonyabb értékű lakóházakra még nem került sor, és esedékes már a lakótelepek felújítása is. A helyi védelem nagy része – a reprezentatív középületek mellett – ezt a nyugodt kisvárosi hangulatot próbálja megőrizni a belvárosi utcák védelmével, ahol az egyes épületeknek nincsen kimagasló építészeti értéke.

Az Igmándi út belvárosi szakaszának átépítései mutatják, hogy a város már régen kinőtte a földszintes korszakát, ezért az új terv a Belvárosban a fontosabb utak mentén lehetővé teszi a 2-3 szintes átépítést, amely során kerülni kell a nagyon erős plasztikájú és színezésű épületeket, és törekedni kell a település zöldbe ágyazottságának megtartására, vagyis a közterületi fasorok, zöldfelületek megtartására, fejlesztésére.

A város patinásabb öröksége az alapítást megelőző időkből származik.

Brigetio Pannónia tekintélyes városa volt, melynek nyomát a mai szerkezetet is meghatározó limes-úton kívül csak a szakirodalom és a régészeti leletek bizonyítják. A mai település sok helyen ráépült a római településrészekre, nagyobb összefüggő, még nem beépített terület a Vásártér és MOLAJ 1-es út felőli gyümölcsös kertje. Brigetio a mai város imázsának⁶ is fontos alakítója lehet, ezért ezeken a területeken a régészeti feltárásoknak és a bemutatásnak kell elsőbbséget adni.

A Dél-Komárom alapítását megelőző időkben **Szőny** volt a fejlettebb település, így ott találhatók értékesebb műemlékek a település központjában. Ennek a katolikus templomtól a magtárig tartó térségnek az előnyére fog válni, ha a déli elkerülő út megépülte után az átmenő forgalom megszűnik, vagy legalább is csökken. A spontán folyamatokat elfogadva a terv lehetővé teszi Szőny központjának intenzívebb átépülését, de a két-három szintes új beépítések nem fogják megváltoztatni a védett épületek domináns megjelenését a településképpen.

Említést érdemel még **Ó-Szőny** a szerkezetét leginkább őrző része; a Kossuth Lajos utca környezete. Ennek átépülése már megindult, de a telekszerkezetet és a fésűs beépítési módot meg lehet őrizni. A megőrzést segíti a településrészt szegélyező árok hangsúlyozása egy lehetséges, sorházaz új beépítés tengelyeként.

Koppánymonostor az egykori szőlőhegyből a város legkedveltebb lakóterületévé vált. Az egykori polgári üdülőhelyi hangulatot mára csak néhány – helyileg védett – épület őrzi, de a – sokszor spontán kialakult – zengugos utcavezetés az épületek zöldbeágyazottsága valamit megőrzött az üdülőhelyi hangulatból. A városrész szerencsés adottsága, hogy Komáromon belül csak itt maradt meg a település és a természet közeli állapotú, védelem alatt álló Duna part között a közvetlen kapcsolat.

A látható művi örökség csúcsa a városban az **erődrendszer** és különösen a monumentalitásával és (tégla)építészeti minőségével is lenyűgöző Monostori erőd. Bár mai állapotában mindhárom erőd – a XIX. századi hadászati, védelmi koncepciónak megfelelően inkább befelé fordul, de jelentős **méretű** zöld környezetük biztosítja városszerkezeti jelentőségüket. Az erődöket összekötő idegenforgalmi útvonalak a turizmus szerepének növekedésével a városszerkezetet is alakítani fogják.

17. ábra: A monostori erőd contrescarpe részlete a főbejárat előterében

⁶ A régészeti leletek a birodalom kultúrájával kapcsolatokat tartó, igényes provinciális kultúrát tükröznek. A limes magyarországi szakasza és benne Brigetio talán könnyebben válhat világörökségi helyszínné, mint az erődök.

h) Területhasználat és területi állapot a kulturális örökség összefüggésrendszerében.

A limes út mentén szinte mindenütt, az egykori Brigetio castrum és colonia területén pedig különösen sok régészeti lelőhely van, a castrum és a colonia feltételezett területe régészeti érdekű terület ott is, ahol listázott lelőhelyek nincsenek.

A római településeket már a népvándorlás korában használták, így nem csoda, hogy a mai Komárom jelentős területei ezek romjaira épültek. A szőnyi Vásártér és a castrum praetenturája valamint talán a principia környéke nem beépített terület; ezeken a helyeknek a régészeti védelemnek, illetve feltárásnak és helyszíni bemutatásnak van alárendelve a területhasználat.

Az erődök méreteik miatt is városszerkezetet, területhasználatot meghatározó jelentőségűek. A legkedvezőbb helyzetben a Monostori erőd van, a Duna, vasútvonalak, illetve országos főút határolja a területét, így könnyebben megőrzi területi integritását. Kevésbé igaz ez a Csillagerődre és még kevésbé az Igmándi erődre, ahol a város egyre inkább ránőtt az eredeti formájukban beépítetlen környezetben álló erődökre. Annak ellenére, hogy ez az Igmándi erőd esetében történt meg nagyobb mértékben, hiszen a contrescarpe lakótelkek hátsó telekhatára, mégis itt zavar kevésbé, hiszen az erőd amúgy is földtöltések mögé rejtőzködik. A Csillagerőd esetében, amelyik eredetileg nem földsáncokkal védett erődítmény volt, hanem olaszbástya vár, sokkal zavaróbb az új beépítések közelsége, ezért kertészeti eszközökkel próbálunk saját környezetet teremteni a várnak.

A többi műemlék vagy helyi védelem alatt álló emlék nincs jelentős hatással a területhasználatra, mivel:

- Az eredeti városszerkezeti szituációban, funkcióját megtartva vagy más, a térszerkezetének többé-kevésbé megfelelő funkcióra lecserélve működik. (Ilyen például a Gyürky kastély, vagy a szőnyi katolikus templom.)
- Kisebb mérete miatt nincs nagyobb területre kisugárzó hatása. (ilyenek például az emlékoszlopok.)